

VERKIEZINGSMANIFEST 2020 VAN DE NATIONALE PARTIJ SURINAME

Dray anu pâr' boto
Mek' wi set' Su baka

Coördinatie verkiezingsprogramma:

Stephanie Bram, M.Sc.

Ivan Fernald

Ir. Rudie Chin Jen Sem

Aangeleverde tekst:

Werkgroepen Johan Adolf Pengel Instituut (JAPIN)

Jongerenraad NPS

Platform Frambo Nederland

Vormgeving:

Stephanie Bram, M.Sc.

Gelezen door:

dr. Renata de Bies

Eindredactie:

dr. Gregory Rusland

Stephanie Bram, M.Sc.

Artwork:

Studio TMC

Inhoudsopgave

Ten geleide	2
Ontwikkelingsvisie NPS	4
I. Inleiding	5
II. Behoorlijk Bestuur	7
III. Financieel-economisch Beleid	10
IV. Anti-corruptie Beleid.....	17
V. Sociaal-maatschappelijk Beleid	20
V.1. Onderwijs	20
V.2. Gezondheidszorg	23
V.3. Sportbeleid.....	25
V.4. Arbeid, Werkgelegenheid en Sociale Zekerheid.....	27
VI. Productie	32
VI.1. Agrarische Productie	32
VI.2. Mijnbouw	37
VI.3. Olie-industrie	38
VII. Overige Beleidsthema's	42
VII.1. Buitenlands Beleid	42
VII.2. Toerisme.....	44
VII.3. Ondernemerschap.....	45
VII.4. Infrastructuur	48
VIII. Bijzondere aandacht bij beleidsontwikkeling voor	51
VIII.1. Jongeren	51
VIII.2. Seniorenburgers	52
VIII.3. Mensen met een beperking.....	53
VIII.4. Grondenrechten en de Ontwikkeling van het Binnenland	55
VIII.5. Milieu	57
VIII.6. Media.....	59
VIII.7. ICT.....	60
IX. Samenvattend.....	66

Ten geleide

Volk van Suriname,

Na 10 jaren wanbeleid van opeenvolgende regeringen onder dezelfde leider, de President van het land, is Suriname vandaag de dag bankroet.

In 2010 heeft de regering onder leiding van President R. R. Venetiaan onder andere overgedragen:

- een Centrale Bankkoers van SRD 2,80 voor de US\$;
- een AOV die veel meer waard was;
- veel geld bij de Centrale Bank (ongeveer 700 miljoen US\$ of 5 maanden import dekking), zodat de stabiliteit van onze munteenheid gewaarborgd was;
- een samenleving, waarvan de burgers in staat waren weer te sparen, hun spaartegoeden weer op te bouwen en hun activiteiten, hun leven te plannen;
- grote maatschappijen die in staat waren te produceren onder die omstandigheden;
- een veilige samenleving.

In de 1ste periode van 2010 -2015, die volgde na bovengenoemde overdracht, is er letterlijk een complete financiële ravage aangericht.

Alle moeizaam opgebouwde reserves in de periode 2000 – 2010 zijn verdwenen. Er is veel meer geld opgemaakt dan de ontwikkelingshulp in 35 jaren. Daarnaast is er 2 miljard US\$ extra

verdiend, die verbrast is in de periode 2012 – 2015. In 2015 is er een preciaire financieel-economische situatie afgekondigd. Het leningenbeleid nam vanaf toen toe, en heeft nu zeer extreme vormen aangenomen. Het sluiten van grote leningen werd in eerste instantie door de regering ontkend, maar bleek waar te zijn. Suriname heeft nu, naar schatting, meer dan 22 miljard SRD aan binnen- en buitenlandse schulden tegen de huidige officiële koers van SRD 7,50 voor 1 US\$. In de recente classificaties van Fitch en Standard and Poors (maart 2020) is Suriname gedegradeerd tot een CCC-rating en gelist als een “junk state”. Maar..... het verkwistend beleid gaat door. Recent is er zelfs een aanslag gepleegd op de spaargelden (de kasreserves bij de Centrale Bank) van ons, burgers van Suriname.

Wij, de Nationale Partij Suriname (NPS), bieden u ons Verkiezingsmanifest 2020 “Dray anu pâr’ boto” aan.

In onze ontwikkelingsvisie stellen wij de mens centraal en vinden wij dat een ieder recht heeft op een waardig bestaan.

Onze inspanningen zijn erop gericht om ieder mens genoeg kansen te verschaffen om zich optimaal te ontwikkelen en om te participeren in het sociaal, economisch en cultureel leven. Ieder mens heeft het recht om op waardige wijze te worden behandeld en te worden gerespecteerd, ongeacht etniciteit, religie of levensovertuiging, culturele identiteit, taal, sociale klasse, nationaliteit, socio-economische status, beperking, seksuele oriëntatie, genderidentiteit, economische status of welke andere omstandigheid dan ook.

De NPS is ervan overtuigd dat vrijheid, veiligheid, verdraagzaamheid, verantwoordelijkheid, democratie, duurzaamheid, sociale rechtvaardigheid, solidariteit en de gelijkwaardigheid van alle mensen fundamenteel behoren te zijn van de Surinaamse samenleving.

Wij vragen u goed nota te nemen van de inhoud van ons verkiezingsmanifest, omdat ons geliefd land Suriname op zodanige wijze bestuurd is de afgelopen 10 jaren, dat het nodig is dat op 25 mei 2020

Un’ Dray anu pâr’ boto
Fu Set’ Su Baka!

dr. Gregory Rusland
Voorzitter NPS

Ontwikkelingsvisie NPS

SURINAME IS EEN VREDIGE NATIE:

- die op principes van vrijheid en democratie is georganiseerd;
- waarin een ieder zich volledig kan ontplooien en ontwikkelen;
- die gevormd is door haar eigen geïntegreerde multi-etnische samenleving, met erkenning en respect voor de harmonische interacties tussen de delen van haar cultuur, waardoor deze weerbaar en onafhankelijk zijn;
- waarin alle burgers, organisaties, instituten, en anderen hun verantwoordelijkheden kennen, en zich productief inzetten;
- met een hoog niveau van ontwikkeling, educatie, welvaart en welzijn op zowel economisch-, sociaal- en maatschappelijk gebied;
- die de rechtsstaat, de samenleving, het milieu, en het individu respecteert;
- die op effectieve en voorbeeldige wijze in internationale politieke-, sociale-, culturele- en economische activiteiten participeert;
- die haar ontwikkeling zoveel mogelijk op eigen kracht zal financieren;
- die aan alle Surinamers, op elk maatschappelijk gebied, gelijke ontwikkelingskansen biedt.

I. Inleiding

Het beleid van de opeenvolgende Regeringen Bouterse vanaf augustus 2010 tot en met heden heeft de Surinaamse samenleving gestort in een situatie, waarbij het leven van alle dag zeer zwaar is en zelfs voor velen ondraaglijk geworden is. Met de reserves die opgebouwd zijn door de regeringen onder leiding van President Runaldo Ronald Venetiaan in de periode 2000 – 2010, zijn in de periode 2010 tot ongeveer 2014 uitgaven gedaan, die in elk geval niet hebben geleid of bijgedragen tot ontwikkeling van ons geliefd Suriname. Integendeel hebben ze geleid tot verrijking van een hele kleine groep in het beleidscentrum. Zowel het geld als de goudreserve van de Surinaamse samenleving is op onverklaarbare wijze door deze onverantwoordelijke bestuurders verbrast casu quo “verdamp’t”.

Dit heeft ertoe geleid dat de stabiliteit van de Surinaamse munt aan diggelen is geslagen en dat de koopkracht verschrikkelijk is uitgehold. Het uiteindelijke gevolg hiervan is:

- een aanzienlijke verarming van de bevolking;
- geen geld voor het bieden van basiszaken, waardoor de samenleving te kampen heeft met een in versneld tempo verslechterende gezondheidszorg, en onderwijs;
- het overdadig sluiten van leningen door de huidige regering waarbij wederom de bestemming niet duidelijk is;
- aflossingen en rente betalingen op de genomen leningen, die naar inschatting boven SRD 2 miljard per jaar liggen.

De samenleving zit thans (maart 2020) dus nog opgescheept met een zeer onverantwoordelijke regering, die totaal geen transparant beleid voert, waardoor de leningen die “uitgelekt zijn”, mogelijk niet het volledig beeld geven aan gesloten leningen. Daarbovenop hebben wij te maken met een minister van Financiën die het grootste deel van de maand in het buitenland vertoeft, en de schaarse overgebleven deviezen gewoon verbrast, net alsof de staatskas zijn privé portemonnee is. Deze zelfde persoon was in de periode 2010 – 2015 Governor van de Centrale Bank van Suriname en heeft dus zorg gedragen voor het “verdampen” van het geld van de Surinaamse samenleving.

Het huidige beleid vertoont duidelijk tekenen van een “ na- mij- de-zondvloed-beleid”.

Suriname verdient dit niet. Er moet een andersoortig beleid gevoerd worden om ons land daadwerkelijk te ontwikkelen en naar grotere hoogten te brengen.

A de fanowdu fu ..... dray anu pâr' boto!

Behoorlijk Bestuur

II. Behoorlijk Bestuur

1. Inleiding

Suriname is een democratische samenleving gebaseerd op het beginsel van de rechtsstaat, die de fundamentele rechten en vrijheden van de mens eerbiedigt, en waarborgt. Zowel overheid als burgers dienen zich aan het Surinaamse recht te houden, en te onderwerpen. Bij een evenwichtige ontwikkeling van onze samenleving hoort een uitgebalanceerde bestuurlijke organisatie. De sleutel tot deze evenwichtige ontwikkeling ligt in de democratische ordening van de samenleving, waarbij bestuurlijke organisatie een maatstaf is. Onze democratische samenleving heeft als belangrijk uitgangspunt toepassing van de leer van de “Trias Politica” oftewel de scheiding der machten, om te voorkomen dat de macht in het land in één hand komt. Door de taken van de overheid te verdelen over drie organen (uitvoerende, wetgevende en rechterlijke macht) en deze toe te staan om controle op elkaar uit te voeren, wordt voorkomen dat de overheid haar macht misbruikt, en boven de wet staat.

2. De huidige situatie

Thans gebeurt alles in het geniep. Het beleid is totaal niet transparant. Gesteld kan worden dat de regering weigert verantwoording af te leggen aan het parlement. Corruptelingen worden beloofd door na ontheven te zijn, bevorderd te worden tot Adviseur van Staat op het Kabinet van de President. Corruptie is thans norm en geen uitzondering op de regel. Het leningenplafond, ter bescherming van ons land tegen overdadig lenen en het in gevaar brengen van de financieel-economische situatie, is in de afgelopen periode (2015 tot heden) door de coalitie in DNA enkele keren naar boven toe bijgesteld, ter facilitering van het “in-het-wilde-wegen-in-alle-stilte-sluiten-van-leningen-beleid” van de regering Bouterse. En nu zitten wij als samenleving, letterlijk en figuurlijk, met de gebakken peren.

3. Traject van herstel

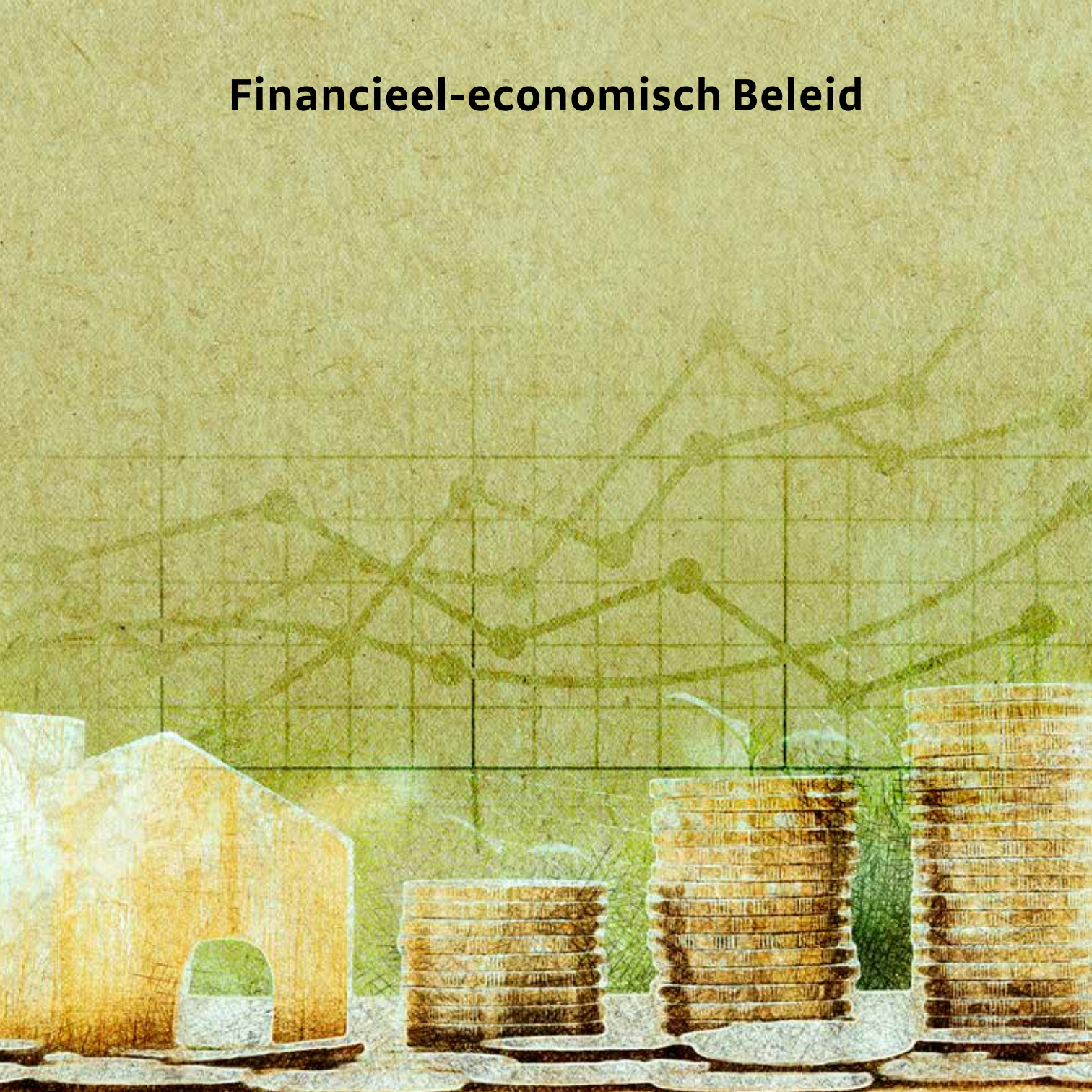
De NPS zal goed openbaar bestuur voeren, dat zal toezien op de democratische totstandkoming van wet- en regelgeving, waar alle onderdanen aan onderworpen zijn. Wij kiezen voor het voeren van een transparant beleid, en het afleggen van verantwoording aan het volk voor verrichte handelingen. Ook zullen wij de communicatie met de samenleving en de volksvertegenwoordigende lichamen optimaliseren. De NPS zal zorgen voor een overheid, die doeltreffend en doelmatig opereert en haar toezeggingen nakomt.

4. Specifieke maatregelen

- Afdwingen en vergroten van de integriteit van bestuurders.
- Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat bestuurders en medewerkers van de overheid integer zijn.
- Transparantie in doeltreffende en doelmatige besteding van staatsmiddelen.
- Daadkrachtige corruptiebestrijding.
- Uitvoering van een nationaal integriteitsplan.
- Implementering van de Wet Openbaarheid van Bestuur.
- Instelling van een Ombudsbureau voor zaken die zich voordoen in de relatie tussen de overheid en de burgerij.

- Verdere decentralisatie van het politiek-bestuurlijk systeem.
- Institutionele versterking van ressort- en districtsraden.
- Opname van districtsprojecten, als een integraal onderdeel van de begrotingen van de diverse ministeries.
- Rationalisering van taken en bevoegdheden van alle ministeries.
- Schepping van meer mogelijkheden voor de districten om inkomsten te vergroten.
- Versterking van het traditioneel gezag.
- Oplossing van het grondenrechtvraagstuk.
- Waarborging en conservering / behoud van het bestuurssysteem van het traditioneel gezag naast de centrale overheid.
- Concretisering van taken en bevoegdheden van het traditioneel gezag m.b.t. het beheer over een duidelijk afgebakend gebied.
- Demarcering van zowel de woongebieden van de Inheemsen en andere tribale volkeren, als de gebieden waarvan zij economisch afhankelijk zijn.
- Opzetten van eigen faciliteiten (zoveel als mogelijk) door de Overheid.

Financieel-economisch Beleid

III. Financieel-economisch Beleid

1. Inleiding

De regering, onder leiding van de huidige President, nam in 2010 een stabiele economie over van de Frontregering onder leiding van President Runaldo Ronald Venetiaan.

De nalatenschap van President Venetiaan was in 2010:

- een economie met een gemiddelde groei van 4% van het BBP (een van de hoogste in het Caraïbisch gebied);
- een overheidsschuld van slechts 18% van het BBP (laagste in het Caraïbisch gebied);
- een overschot op de lopende rekening van de betalingsbalans van 6.4% van het BBP;
- een per capita BBP van USD 8.200, en
- een stabiele wisselkoers van SRD 2,80 voor de Amerikaanse dollar.

De (zuivere) monetaire reserve bij de Centrale Bank van Suriname bedroeg ca. USD 700 mln in 2010, genoeg voor vijf maanden import.

De randvoorwaarden voor verdere economische vooruitgang waren dus ruim aanwezig, maar onze toekomstperspectieven op basis van deze riant economische positie konden geen standhouden tegen het corruptie en verkwistend beleid van de huidige regering.

2. De huidige situatie

Na bijkans 10 jaren beleid onder leiding van de huidige President (2010 – 2020), is de huidige financieel-economische situatie als volgt:

- De gemiddelde groei van het BBP is gekelderd naar amper 0.2%.
- Bovenop deze praktisch stagnerende groei kent ons land thans een fiscaal tekort van ca. 10%, en
- een wurgende overheidsschuld, die doorgaat als een van de hoogste in het Caraïbisch gebied van wel meer dan 80 % van het BBP.
- Het overschot op de betalingsbalans is omgeslagen naar een groeiend tekort tot 6% van het BBP in 2019.
- Het BBP per capita is gedaald naar USD 5.900 (2017), en
- de moeizaam verkregen stabiliteit van de wisselkoers is verworpen tot een warboel van multiple wisselkoersen, die tot ver boven de koersnoteringen van de Centrale Bank uitstijgen.
- De monetaire reserve is in het eerste kwartaal van 2020 nog maar goed voor hoogstens een halve maand import, terwijl bekend is dat deze reserve is gekunsteld door statistische spitsvondigheden en manipulatie van definities.

Erger dan de macro-economische vernietiging die heeft plaatsgevonden, is de systematische afbraak van cruciale instituten wat voor nieuwe bewindvoerders in de post-NDP periode een enorme uitdaging zal worden. De NPS constateert dat:

- de belastingdienst is verzwakt door de wettig voorgeschreven structuren met alle daarbij horende autonome bevoegdheden terzijde te zetten. Een stuurloos schip waarvan de achterstanden in inning van onder meer omzetbelasting in de miljarden SRD lopen.
- de Centrale Lands Accountantsdienst is verworden tot een slaafs verlengstuk van de Minister van Financiën, en
- de Centrale Bank van Suriname is ook nog gedecimeerd tot hoofdverdachte in de grootste staatsroof in de geschiedenis van ons land. Het mandaat van de moederbank is verkaveld en wij hebben nu met een zwaar gehavend instituut te maken. Een deel van haar toezichthoudende bevoegdheden is overgeheveld naar een toezichtsorgaan, terwijl haar functies van kassier en bankier van de Staat zijn overgeheveld naar de door de huidige minister van Financiën gedirigeerde SPSB en VCB.

De financiële sector in Suriname is door overheidshandelen uitermate verzwakt. Hierdoor is de solvabiliteitspositie van de meeste algemene banken aangetast, terwijl hun uitstraling in combinatie met de afgebrokkelde reputatie van ons

land ertoe geleid heeft, dat er nauwelijks partners in het buitenland zijn, die zaken met onze banken wensen te doen.

Een uitgebreidere omschrijving van de huidige situatie (maart 2020) is niet nodig. Het volk voelt het in haar zak. De eens benijdenswaardige economische reputatie van Suriname is door Fitch-rating en Standard en Poors geparkeerd in de junk klasse. De koopkracht is enorm gekelderd en de instituties, die het mogelijk moeten maken om de draad weer op te pakken, zijn gesneuveld. Het Suriname van weleer bestaat er helaas niet meer. Er is dus veel werk aan de winkel; **wroko de fu du!**

3. Traject van herstel

Het financieel-economische herstel zal zich richten op vijf strategische speerpunten. Deze strategische speerpunten worden hier in brede lijnen uiteengezet, en hebben in eerste instantie betrekking op:

- verbetering van de financiële weerbaarheid van ons land,
- afremming van de afbraak van instituties, en
- de vestiging van een take-off positie voor onze economie.

Uiteraard is er een direct verband tussen de beleidsvoornemens van alle andere sectoren en het financiële beleid. Deze speerpunten zullen geen enkel effect sorteren zonder goed bestuur

en vertrouwen van het volk, het bedrijfsleven, het buitenland, de vakbeweging, en andere maatschappelijke groeperingen. Onmiddellijke indamming van de welig tierende corruptie is derhalve van groot belang. Het uiteindelijke doel van de speerpunten is, om de economie op het pad van duurzame groei terug te brengen.

De 5 speerpunten zijn:

1. Integriteitsherstel, wederopbouw van strategische instituten en aanpassing van gerelateerde wetgeving
2. Fiscale stabiliteit
3. Monetaire stabiliteit
4. Een sterke en gezonde financiële sector
5. Duurzame economische groei

4. Specifieke maatregelen

1. Integriteitsherstel, wederopbouw strategische instituten en modernisering van gerelateerde wetgeving

- Centrale Bank van Suriname.

Het is van groot belang dat de Centrale Bank van Suriname onomstotelijk en zichtbaar een status en positie verkrijgt die het mogelijk maakt om als autonome autoriteit te functioneren. De Centrale Bank zal daarom, middels de invoering van een moderne Bankwet, worden geherpositioneerd naar

een gezaghebbend instituut dat in staat is als constructieve monetaire tegenhanger te fungeren op het beleid van de regering.

- Belastingdienst.

De positie en capaciteit van de zwaar gehavende belastingdienst zal met prioriteit moeten worden verbeterd. De invulling van strategische posities en de uitvoeringscapaciteit zullen worden aangepakt, zodat de dienst op gedegen wijze tot inning van belastingachterstanden kan overgaan. De dienst zal weerbaar gemaakt worden tegen de hoge mate van belastingontduiking in Suriname.

- Toezichthoudende organen als de Centrale Lands Accountantsdienst en de Rekenkamer van Suriname zullen met voortvarendheid worden versterkt. Helaas zal opnieuw externe hulp nodig zijn om deze versterking op middellange termijn te realiseren.

- De Comptabiliteitswet zal niet alleen worden herzien, de implementatie zal serieus ter hand genomen worden, zodat het financieel management van de overheid transparant en effectiever kan plaatsvinden.

2. Fiscale stabiliteit

- Herinrichting indirecte belastingen.
Met het oog op het onrechtvaardige

belastingstelsel en de verzwakte inningscapaciteit van de belastingdienst, is het van belang dat Suriname het BTW- systeem invoert. Invoering hiervan houdt eveneens in dat er wordt ingekort op een aantal directe belastingposten. De individuele belastingdruk wordt hierdoor afhankelijk gesteld van de mate van bestedingen.

- Verhoging Belastingvrije grens.

Het belastingbeleid moet eerlijk en vrij van weerstanden zijn. Gedurende de afgelopen jaren is de belastingvrije grens onvoldoende meegegaan met de ontwaarding van de munt. Hierdoor is de belastingdruk op vooral loontrekkers relatief zwaarder geworden. De belastingvrije grens dient derhalve gefaseerd te worden opgetrokken tot een niveau van SRD 5.000, onder de huidige omstandigheden.

- Herziening subsidiebeleid.

Het subsidiebeleid zal worden herzien waarbij vooral aan de sectoren volksgezondheid en onderwijs prioriteit zal worden geboden. Onevenwichtigheden in het subsidiebeleid zullen worden weggewerkt met als achterliggende gedachte dat subsidies gericht moeten worden verstrekt. Subsidies hebben als doel een herverdeling van overheidsinkomsten in gang te brengen, direct of indirect, gericht op de meest behoeftigen in de samenleving. Een goed overwogen sociaalpakket zal bij herziening

van het subsidiebeleid in acht worden genomen, om te voorkomen dat onze landgenoten in nog grotere armoede komen te vervallen.

- Verantwoorde sanering van het staatsapparaat. Suriname heeft meer ondernemers nodig om de weerbaarheid van de economie te versterken. Binnen het geheel van een gericht investeringen-stimulerend beleid, zal een programma worden uitgewerkt, om ambtenaren in de gelegenheid te stellen om een veilige transitie te maken naar de private sector. Een verantwoord privatiseringsprogramma behoort tot een integraal onderdeel van dit saneringsprogramma.
- Afbetaling achterstallige verplichtingen. Een uitgebreide inventarisatie van achterstallige verplichtingen van de overheid moet ertoe leiden dat er zicht komt op de verplichtingen die de overheid is aangegaan met particuliere ondernemers. Deze verplichtingen zullen worden getoetst, waarna een aflossingsprogramma zal worden afgesproken. Dit programma zal mede worden gefinancierd met middelen verkregen uit de verkoop van overheidsgronden.
- Herschikking van schulden. In samenwerking met internationale organisaties zal worden gewerkt aan een schuldbeheersingsprogramma, dat de opgebouwde schuldenlast beheersbaar moet

maken, zodat er geen ondraagbare druk wordt uitgeoefend op de overheidsfinanciën. Verhoging van staatsinkomsten als resultaat van de verbeterde inning enerzijds, en de verwachte stabilisatie van de wisselkoers anderzijds, zal ook behulpzaam zijn bij de beheersing van de schuldenlast.

- Mobilisatie grondbeleid als bron van inkomsten. Een nieuwe, rationelere benadering van de gronduitgifte zal worden ingevoerd; dit zal een substantiële bijdrage leveren aan de inkomsten van de staat.

3. Monetaire stabiliteit

- Een vraagbeheersingsbeleid van de monetaire autoriteiten gericht op stabiliteit van de wisselkoers, en daarmee ook het prijspeil zal zodanig worden ingericht, dat in versneld tempo de groei in de geldsomloop wordt afgebakend, onder voorwaarde dat de economische bedrijvigheid geen stremming ondervindt.
- De Centrale Bank zal vanuit een vertrekpunt van monetaire stabiliteit zoals boven omschreven, voortdurende analyses van ontwikkelingen in de diverse sectoren van ons land maken, en mede op basis van inzichten verkregen vanwege door haar opgezette overlegstructuren een monetair beleidskader ontwerpen, dat evenwichtige en duurzame ontwikkeling van onze economie ondersteunt en bevordert.

4. Sterke en gezonde financiële sector

- Een gedegen versterking van alle financiële instellingen, geen enkele uitgezonderd, is een noodzakelijke vereiste. Dit om de broodnodige diversificatie van onze economie tot stand te brengen, om investeerders te kunnen accommoderen, om kapitaal ten behoeve van aankomende grote investeringen in de mijnbouwsector te mobiliseren, en om de daarvoor benodigde dienstverlening van het bankwezen en de verzekeringssector op het niveau van internationale standaarden te kunnen garanderen. Hun integriteit mag nimmer aan twijfel onderhevig zijn.
- De financiële sector moet het vertrouwen van de nationale en de internationale gemeenschap genieten, en waar nodig herwinnen. Daarvoor is het nodig dat er wordt voldaan aan nationale en internationale wet- en regelgeving en internationale best practices zoveel mogelijk worden toegepast.
- Met het oog op het voorgaande zal aanscherping op - en heroriëntatie van de toezichhoudende taken van de Centrale Bank plaatsvinden.
- Aan een gedegen (her)inrichting van de financiële sector zal onherroepelijk aandacht worden besteed.

5. Duurzame economische groei

Met de gigantische interne kapitaalinjecties verstrekt door rijke landen in verband met de Covid -19 c.q. de Coronacrisis, mag verwacht worden dat een grote vermindering van FDI zal plaatsvinden, waarbij ontwikkelingslanden op middellange termijn zwaar zullen moeten concurreren om substantiële kapitaalstromen vanuit het buitenland te verkrijgen. Meer dan ooit zal Suriname aangewezen zijn op haar eigen potentie. Het is derhalve van belang het investeringsklimaat met spoed te verbeteren, zodat de concurrentiepositie m.b.t. buitenlandse investeringen verbeterd wordt.

- Een programma voor verbetering van het investeringsklimaat zal binnen een jaar worden uitgevoerd, conform het raamwerk van de Wereldbank. Dit raamwerk houdt in dat een hogere mate van efficiency wordt bereikt in tien specifieke beleidsgebieden die belangrijk zijn voor het investeringsklimaat. Het uiteindelijke doel is, dat de kosten voor het ondernemen en nodeloze obstakels worden geminimaliseerd.
- Met het oog op de naderende post-corona wereldcrisis zal een investeringsfonds worden gecreëerd, om financiering veilig te stellen voor ondernemers die het zwaarst te lijden hebben onder de post-corona crisis.
- Het beleid om tot duurzame groei te geraken zal met behulp van ontwikkelingspartners,

waaronder multilaterale organisaties en bevriende naties, tot uitvoering worden gebracht. Op het gebied van economische diplomatie zullen veel inspanningen gepleegd moeten worden.

Anti-corrupctie Beleid

IV. Anti-corruptie Beleid

1. Inleiding

Corruptie wordt wereldwijd gezien als een rem op economische ontwikkeling. Het zorgt voor inefficiënties in productieprocessen, en is een van de drijvers van armoede. Corruptie is anti-productief, en zorgt er ook voor dat het concurrentievermogen van een land aanmerkelijk afneemt.

Zonder twijfel viert corruptie hoogtij in Suriname. Corruptie wordt o.a. ingedamd waar er scheiding van machten is, “checks en balances”, transparantie, een goed rechtssysteem, duidelijke verantwoordelijkheden, en regels en beperkingen. Corruptie kan moeilijk gedijen waar een democratische cultuur is ingebed, eerlijke concurrentie heerst, en een goed controlesysteem met een optimale informatievoorziening aanwezig is.

2. De huidige situatie

Alhoewel er een anti-corruptiewet door de DNA is aangenomen, wordt het niet geïmplementeerd. Zij die corrupte handelingen plegen en daarop worden betrapt, worden beloond met de functie

“Adviseur van Staat” of worden in andere hoge functies geplaatst door de huidige President. Van vervolging komt er niets terecht. De “klokkenluiders” daarentegen zijn niet beschermd en als men doorheeft wie de informatie heeft laten uitlekken, worden er zeer rancuneuze maatregelen tegen hen getroffen.

Het plegen van corruptie schijnt zich tot norm te verheffen in onze samenleving. Het voorbeeld dat door beleidsmakers gegeven wordt aan de jeugd, maakt dat we, met betrekking tot immoreel en onethisch gedrag, ons als samenleving zeer bezorgd moeten maken over de komende generatie beleidsmakers.

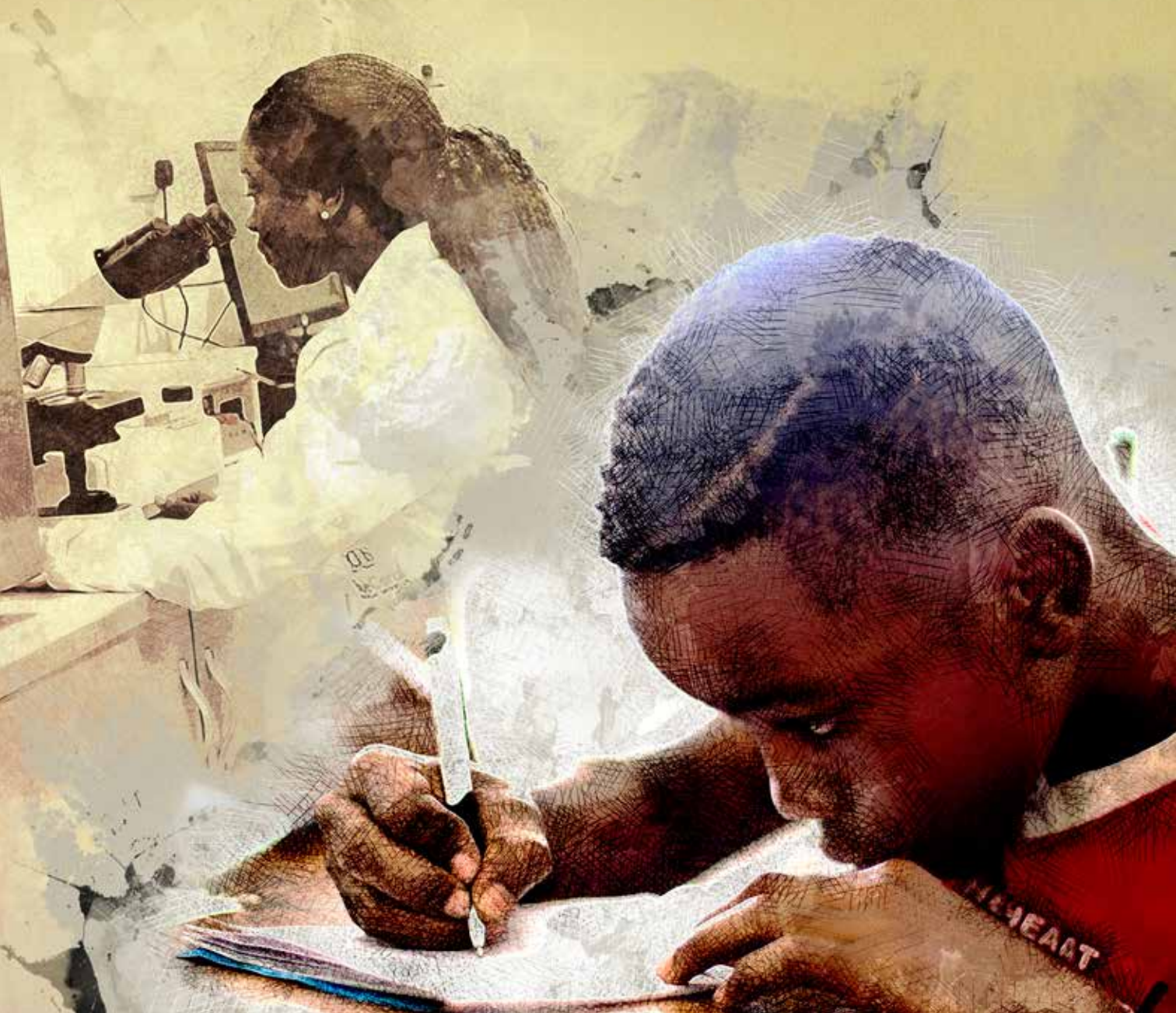
3. Traject van herstel

De NPS wil deze situatie keren, en zal middels de uitvoering van een breed gedragen anti-corruptie strategie ons land uit de greep van corruptie halen. De strategie berust op de overtuiging, dat het klimaat voor corruptie gecreëerd wordt, en dat deze middels hervorming van regelgeving en instituten kan worden ingedamd.

4. Specifieke maatregelen

- Herziening van de comptabiliteitswet.
- Invoering van een aanbestedingswet.
- Invoering van een overheidsinvesteringenwet die richtlijnen cq. voorwaarden geeft voor overheidsinvesteringen.
- Fusering van de Rekenkamer en de Centrale Lands Accountant Dienst (CLAD) in een autonoom Instituut voor Integriteit en Controle, en verruiming van de zelfstandigheid en bevoegdheden.
- Uitvoering van een nationaal integriteitsplan.
- Introductie van integriteitstrainingen op Middelbare Scholen.
- Introductie van een integriteitscode bij ambtenaren, leidinggevenden en RvC's van Staatsbedrijven.
- Invoering van een gedegen en breed gedragen anti-corruptiewet.
  - Corruptie duidelijk omschrijven.
  - Zowel de vrager als de aanbieder van corruptie verantwoordelijk stellen.
  - Duidelijke strafmaten formuleren.
  - De klokkenluider(s) beschermen.
- Inrichting nodige structuren om deze anti-corruptiewet te implementeren.
- Oprichting van een anti-corruptie instituut.
- Toetreding tot de UNCAC, en volledige uitvoering van de Inter-Amerikaanse Anti-Corruptie Conventie.

Sociaal-maatschappelijk Beleid

V. Sociaal-maatschappelijk Beleid

V.1. ONDERWIJS

Een nieuwe oriëntatie op educatie in de 21ste eeuw

1. Inleiding

Om Suriname tot ontwikkeling te brengen, na een periode van neergang, is het noodzakelijk dat er een drastische ombuiging plaatsvindt van het beleid van de overheid. Hierbij zal de sector onderwijs een cruciale rol moeten vervullen om de zo gewenste nationale ontwikkeling te bereiken. Onderwijs is topprioriteit. Om het onderwijs op het gewenste niveau te brengen, is het van belang dat wij heel veel aandacht moeten besteden aan de onderwijsgeevenden als dragers van het onderwijs; immers de kwaliteit van het onderwijs valt en of staat met de kwaliteit van hun. We zullen moeten zorgen voor professionele (goed opgeleide) en tevreden leerkrachten, die functioneren in een prettige, uitdagende omgeving, en die beschikken over voldoende middelen om hun werk naar behoren te verrichten. Het financieringsvraagstuk mag geen belemmering zijn voor goed onderwijs. Er zijn genoeg financieringsmodaliteiten. Middelen kunnen gevonden worden uit de opbrengsten

van de minerale sector en afdrachten uit kansspelen.

Het is van politiek strategisch belang om een keuze te maken voor onderwijs. De toekomst van Suriname wordt voor een belangrijk deel bepaald door de kwaliteit van ons educatiesysteem. Onderwijs is de ‘driver’ (aandrijver) van ontwikkeling. Daardoor zijn wij instaat om mensen op te leiden, die kennis, vaardigheden, creativiteit en ondernemerschap ontwikkelen, waardoor de potentie die Suriname biedt optimaal benut kan worden. Goed onderwijs is een onmisbare voorwaarde voor realisering van welvaart en welzijn.

2. Huidige situatie

Zowel het primair, secundair als tertiair onderwijs kampt met de volgende problemen:

- Het rendement. Wat investeer ik en wat levert het mij op? Het rendement wordt bepaald door de doorstroming gemeten naar de overgang- en slaagpercentages.
- De kwaliteit. Het curriculum moet een reflectie zijn van behoeften van de samenleving. De afgestudeerden moeten beantwoorden aan de verlangens van de afnemers en dus beschikken over de noodzakelijke kennis, competenties, en attitude. Het “welbevinden” op school moet

beschouwd worden in termen van veiligheid en kindvriendelijkheid.

- Taalproblematiek.
- Het onderwijssysteem speelt onvoldoende in op de marktbehoefte: vraag en aanbod.
- De leerplichtwet wordt niet nageleefd.
- Slechte faciliteiten/fysieke infrastructuur: scholenbouw, meubilair, woningen voor leerkrachten in de districten.
- Onvoldoende decentralisering van het onderwijs: onderwijsniveau op mbo-niveau ook in de districten.
- Vwo- en havo leerlingen leren niet om kritisch te denken, te reflecteren en te concretiseren.
- Verouderde lesmethoden en lesboeken.
- Het Universitaironderwijs sluit niet aan bij het internationaal niveau.

3. Traject van herstel

- Vergroting van ontwikkelingskansen voor iedereen.
- Kwaliteits- en rendementsverbetering.
- Boeiend onderwijs met de nodige moderne leer-en hulpmiddelen.
- Onderwijsvernieuwing. Wat moeten wij leren en hoe leren wij dat? Onderwijs moet relevant zijn. Wij mogen niet opleiden voor het verleden. Onderwijs moet gericht zijn op vernieuwing:

1. Onderwijsinhoudelijke aangelegenheden (inhoud en didactische vaardigheden);
2. Structuur van het onderwijs;
3. Organisatievraagstuk/ Het bestuursapparaat;
4. Kaderproblematiek.

4. Maatregelen

De onderstaande maatregelen zullen door de NPS ter hand worden genomen.

ALGEMEEN

1. Het binnenland is een stimuleringsgebied. Kwaliteitsvol onderwijs op het totale grondgebied van Suriname.
2. Zorgen voor veiligheid en goede huisvesting, maar ook voor de verdere ontwikkeling van de leerkracht. Denk maar aan distance learning.
3. Partiële verzelfstandiging van scholen.
4. Het rendement van het onderwijs verhogen en verspilling tegengaan. Het bieden van randvoorwaarden om het rendement van het onderwijs te verhogen.
5. Onderbrekingen in het onderwijsgebeuren minimaliseren.
6. Aanscherping van onderwijswetgeving en regelgeving. Onderwijsinstellingen en de diploma's moeten wettelijk erkend zijn. Pseudowetgeving zal plaatsmaken voor formele wetgeving.

-
7. Toenemend gebruik van ICT op scholen (als educatief instrument en management tool). Wifi in computerlokalen op alle scholen.
  8. Studiefinanciering voor minder draagkrachtigen.
  9. Maatregelen voor een betere aansluiting beroepsonderwijs en arbeidsmarkt. Meer praktijklokalen voor het beroepsonderwijs. Ook een betere afstemming met de arbeidsmarkt voor stageplekken van de studenten.
  10. Stimuleringsprogramma's voor vroegtijdige schoolverlaters.
  11. Onderzoek en beschrijving van de taalsituatie wat moet leiden tot de oplossing van het taalprobleem i.h.b. in het achterland.
  12. Modernisering en toetsing. Examen en toetsing meer in overeenstemming brengen met de praktijksituatie/realiteit. Toelatingseisen en Selectiecriteria (overgangs- en slagingsnormen) en toetsen van alle opleidingen evalueren en desgewenst bijstellen (Criteria voor bijstelling van de normen).
  13. Studieaanbod vergroten en diversiteit in het onderwijs. Meer mogelijkheden om een studie op te pakken, of door te stromen naar een hogere of gespecialiseerde opleiding.
  14. Institutionele versterking MinOWC.
    - a. Aantrekken topmanagement- en specialistisch kader.
    - b. Training van functionarissen. (inspectie, onderwijsbureaus-vojs, vos, beroepsonderwijs, examenbureau, curriculumontwikkeling, begeleidingsdienst).

SPECIFIEK

1. Professionalisering van onderwijsgeveden. Een proces van continue scholing van deze doelgroep:
  - a. Verplichte vaktechnische en onderwijskundige trainingen op jaarbasis.
  - b. Incentives voor allen, die meer doen dan verplicht wordt gesteld. Leraren die publicaties op hun naam hebben en lezingen verzorgen en workshops of opleidingen volgen, krijgen een ranking (beoordeling) van een competente commissie. Dan volgt een materiële beloning in de vorm van periodieken, en mogelijk een extra maand salaris.
  - c. Interne kwaliteitszorg per school of cluster van scholen.

2. Een leerling/leraar-vriendelijke leeromgeving bewerkstelligen op scholen om zo het leerproces positief te beïnvloeden.
Standaardvoorzieningen voor accommodatie, leermiddelen, sanitair en meubilair.
3. Betrokkenheid en inspraak van onderwijswijsgeevenden i.s.m. vakorganisaties bij beleidsvoorbereiding i.h.b. indien zulks effecten heeft voor de rechtspositie, werkdruk en werkomstandigheden van leerkrachten.
Raad van advies, overleg, medezeggenschapsraad op schoolniveau of cluster van scholen.
4. Versterking en modernisering van de opleidingsinstituten voor onderwijsgeevenden.
5. Examencommissies instellen om de kwaliteit van de toetsen te borgen.
6. Aantrekkelijkheid van het beroep vergroten en de status verhogen door:
  - a. incentives voor buitengewone prestaties nader vast te leggen door een in te stellen commissie;
  - b. betere primaire en secundaire voorzieningen;
  - c. permanente bijscholingsmogelijkheden.
7. Een (1) eenduidige reken- en taalmethode op de basisschool.
8. Leerkrachten in vaste dienst bij het bijzonder onderwijs worden bij overheveling naar het openbaar onderwijs niet meer op arbeidsovereenkomst aangenomen, maar treden meteen in vaste dienst.
9. Stimulering van wetenschappelijk onderzoek door subsidie te koppelen aan onderzoek en rendement.

10. Opzetten van een monitoring en evaluatie unit.

V.2. GEZONDHEIDSZORG

1. Inleiding

De World Health Organisation propageert “health for all”. Benadrukt wordt hierbij de universele toegankelijkheid en beschikbaarheid van goede kwaliteit zorg.

Volksgezondheid is voor elke persoon zeer belangrijk. Een gezond volk is gelukkiger, en produceert veel meer. Echter is gezondheidszorg steeds duurder geworden, en met toepassing van technologieën ook veel gecompliceerder. Mensen leven nu langer en ontwikkelen meer chronische ziekten, waardoor ook de behandeling zich moet aanpassen.

Basisvoorwaarde voor een goed functionerende samenleving gericht op het scheppen van welvaart en welzijn is een goede gezondheid. Gezonde mensen produceren veel meer en maken geen kosten in de gezondheidszorg zoals zieken.

2. Huidige situatie

Thans is er sprake van een:

- institutioneel zwak Ministerie van Volksgezondheid;
- ad hoc beleid en gebrek aan visie;
- inefficiënte financiering en geen transparantie;
- basiszorgverzekering die ernstige tekortkomingen vertoont;
- verouderde wetgeving;

- gebrekkige kwaliteitsbeleid;
- slechte geneesmiddelenvoorziening;
- grote demotivatie bij gezondheidswerkers.

3. Traject van herstel

Aandacht zal moeten worden besteed aan alle aspecten van de gezondheidszorg, met name de:

- Preventieve gezondheidszorg;
- Primaire gezondheidszorg (huisartsenzorg);
- Secundaire gezondheidszorg (ziekenhuiszorg);
- Tertiaire gezondheidszorg (superspecialistische zorg).

4. Specifieke maatregelen

1. Een grondige evaluatie van de sector en het opstellen van een gedegen beleidsplan voor de volksgezondheid.
2. Versterking van het Ministerie van Volksgezondheid. Beleids-, management-, monitoring- en implementatie capaciteit.
3. Preventieve gezondheidszorg
  - a. Duidelijke omschrijving van de taken van het BOG en verzelfstandiging van het BOG naar een public health organisatie.
  - b. Voorkeur voor een goed gezondheidsvoorlichtingsprogramma, met de nadruk op de jeugd en seniorenburgers.
4. Primaire gezondheidszorg
  - a. Instelling van geïntegreerde primaire gezondheidsklinieken.
  - b. Opstelling van een goede wachtdienstregeling in vooraf bepaalde regio's (link met de geïntegreerde klinieken), zodat de ziekenhuizen worden ontlast. (In elke regio/wijk een goed huisartsencentrum met een wachtdienstregeling.)
5. Ziekenhuiszorg
  - a. Efficiënte ziekenhuisdienstverlening, waaronder het voorkomen van onnodige duplicatie en overlap.
  - b. Duidelijke taken en afspraken met de Nationale Ziekenhuisraad.
6. Financiering
  - a. Commitering van de overheid over welk percentage van het BBP voor gezondheidszorg bestemd zal worden.
  - b. Verbetering van de betalingsmechanismen naar de dienstverleners toe. Goede afspraken en realistische vergoedingen voor een minimale kwaliteit.
  - c. Goede monitoring en beheersing van de financiering in de gezondheidszorg.

- d. Evaluatie van de Basiszorgverzekering, waarbij een brede basis van solidariteit wordt nagestreefd.
- 7. Verbetering Geneesmiddelenvoorziening
  - a. Verbetering van de wetgeving voor de import van geneesmiddelen.
  - b. Verbetering van het functioneren van het BGVS.
  - c. Dat alle belangrijke en benodigde geneesmiddelen in voorraad zijn tegen een redelijke prijs.
- 8. Kwaliteitsbewaking
  - a. Een duidelijk beleid maken voor de registratie, certificering en vergunningen voor de dienstverleners en dienstverlenende instanties.
  - b. Certificering en vergunningsplicht voor medische dienstverleners en medische instanties.
- 9. Partnering
  - a. Verbetering en uitbreiding van de samenwerking met NGO's.
  - b. Duidelijk beleid ten aanzien van externe financieringsmogelijkheden.

V.3. SPORTBELEID

1. Inleiding

Sporten is heel belangrijk voor de samenleving. Burgers moeten gestimuleerd worden om sportbeoefening tot een belangrijk deel van het normale leefpatroon te maken.

Sport draagt bij tot een gezonde leefstijl en daarom is het een essentieel element binnen de preventieve gezondheidszorg. Mensen ervaren en ontwikkelen in de sportdeelname belangrijke waarden zoals resultaatgerichtheid, prestatiemotivatie, nationale glorie, doorzettingsvermogen, solidariteit en tolerantie, maar ook ontspanning, plezier en avontuur.

Daarnaast levert sport een gezonde bevolking op, zorgt voor samenhang, en, afhankelijk van de tak van sport, goede focusmomenten en sociale vaardigheden (samenwerkingsvormen).

2. Huidige situatie

Binnen de sport wordt de volgende problematiek geconstateerd:

1. Het ontbreken van duidelijke structuren.
2. De mentaliteit van de sporter is over het algemeen middelmatig.
3. Het kader probleem:
  - onvoldoend opgeleid technisch- en bestuurskader;
  - onvoldoende opgeleide wedstrijdfunctionarissen.
4. Daardoor beperkte uitvoeringscapaciteit.
5. Inconsistent beleid en uitvoering.
6. Zeer slecht onderhouden sportaccommodaties.
7. Beperkt beschikbare financiële middelen.

3. Traject van herstel

In dit traject zullen we moeten bouwen aan goede structuren. De diverse sportbonden zullen versterkt worden, door te zorgen voor goede organisatiestructuren. Ook aan bestuurders en leidinggevendenden zullen diverse opleidingstrajecten worden aangeboden, en zal er daaraan een begeleidingstraject gekoppeld worden.

Ook zal er een goed controle-mechanisme opgezet worden voor rapportage en financiële afhandelingen van sportsubsidies.

Om verzekerd te zijn van een optimale deelname van onze relatief jonge bevolking aan bewegingsactiviteiten, zal reeds op school de grondslag daartoe worden gelegd. In dit kader zal de verdere implementatie van lichamelijke opvoeding in alle districten ter hand genomen worden. Van daaruit kunnen talenten vroeg ontdekt worden, die dan op wedstrijd sportniveau verder ontwikkeld kunnen worden.

Strategische samenwerkingsrelaties op sportgebied zullen bilateraal (buurlanden), regionaal (CARICOM) en international worden gesloten.

4. Specifieke maatregelen

De volgende acties zullen door de NPS ondernomen worden:

1. Formulering van een Sport ontwikkelingsplan en professionele begeleiding van talenten naar topprestaties.
2. Uitvoering van een planmatig beleid en het scheppen van de nodige financiële en andere randvoorwaarden.
3. Renovaties van bestaande sportaccommodaties, en een beheers- en exploitatieplan formuleren en implementeren.
4. Institutionele versterking van het Instituut voor Nationale Sportselecties (INS).
5. Toenemende voorzieningen treffen voor sportieve recreatie.
6. Stimuleren van sportbeoefening door mensen met een beperking.
7. Evenredige aandacht voor de ontwikkeling van de sport in de kuststrook en het binnenland, en extra voorzieningen creëren voor de sport in kansarme gebieden.
8. Opzetten van een nationaal instituut voor Lichamelijke Opvoeding en Sport. Dit instituut zal zich toeleggen op de kwaliteit van uitvoering van lessen Lichamelijke Opvoeding en scouting van talenten voor de wedstrijd sport.

9. Organisatie van jaarlijkse schoolsport toernooien in het primair- en secundair onderwijs, en interfacultaire spelen.
10. Uitbouw van de Inter-Guyanese spelen. Voor vele scholieren zijn de inter-Guyanese spelen het enige internationaal meetmoment. Badminton en Taekwondo toevoegen.
11. Optimale bevordering gebruik van de sportfaciliteiten gedurende de hele dag.
12. De constructie van een kunststofbaan voor atletiek. Een 8-10 lanes syntatic Track welke voldoet aan de internationale standaarden.
13. Herstructurering van het staatsoliesportfonds.
14. Het staatsoliesportfonds onafhankelijk maken, inkomsten verbetering / vergroting en een goede verdeling van de financiën.
15. Bij het aangaan van onderhandelingen met investeerders promillages van de omzet (winst!) jaarlijks storten in het bovengenoemde sportfonds.
16. Bestaande kansspelenbedrijven verplichten een percentage van de omzet in het sportfonds te storten.
17. Op de begroting van de regering ruim voldoende financiële middelen plaatsen voor het sportonderwijs, en het opleiden van sportleiders en trainers.
18. Het stimuleren van het opzetten van “sportscholen” op lager en middelbaar niveau.

Deze moeten ervoor zorgen dat het onderwijs in combinatie met sport als speerpunt wordt gegeven, en dat op deze wijze topprestaties, zowel op school als in de sport, worden bevorderd. Per regio (Oost, West, Zuid en Noord) zal er een Sportscholencomplex worden opgezet. Hierdoor kunnen topsporters zich goed richten op zowel hun sport als hun educatieve vorming.

19. Inventarisatie van structuren en ontwikkelingsmogelijkheden per sportbond.
20. Opleiding en begeleiding van sportbestuurders.
21. Het bieden van belasting voordelen aan bedrijven, die bijdragen aan sportsponsoring en begeleiding.
22. Structuren van overkoepelende bonden af stemmen op die van op de wereldorganisaties. Bv de SVB – FIFA. Statuten, huishoudelijk reglementen en ALV's in overeenstemming met de richtlijnen van de wereldsportorganisaties.

V.4. ARBEID, WERKGELEGENHEID EN SOCIALE ZEKERHEID

1. Inleiding

De menselijke ontwikkelingspotentie is een essentiële factor in het streven naar economische groei en sociale ontwikkeling. Het arbeidsmarkt- en werkgelegenheidsvraagstuk is niet alleen nauw

verbonden met productiviteitsontwikkeling, maar ook met een rechtvaardige verdeling van de vruchten van economische groei.

De NPS is ervan overtuigd dat iedere burger de gelegenheid geboden moet worden om op waardige wijze in eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Het recht op arbeid houdt tevens in een plicht om een bijdrage te leveren aan de nationale ontwikkeling.

Naast de maatschappelijke verplichtingen heeft iedere burger het recht op (voldoende) individuele ontplooiing. Voor geleverde inspanning, arbeid, moet elke werknemer zich verzekerd weten van een rechtvaardig loon, een veilige werkomgeving en carrière mogelijkheden.

2. Huidige situatie

Vanwege het feit dat het onderwijsaanbod niet is afgestemd op de arbeidsmarkt, wordt deze overspoeld door jongeren, die in het bezit zijn van hun middelbare school of een universiteitsdiploma, maar geen werk kunnen vinden. Werken in een winkel voor een salaris ver onder het minimumloon, of thuis zitten en hopen op een baan, wordt dan uiteindelijk een situatie waar de meesten zich in berusten. Ook het zich aansluiten bij een politieke partij, om een baan bij de overheid te vinden, is een optie.

Vanwege de devaluatie van de SRD kunnen sociaal zwakkeren, die vanuit het ministerie van Sociale Zaken een tegemoetkoming ontvangen, slechts enkele dagen rondkomen ervan. Het bedrag is ook niet voldoende voor het betalen van huisvesting, dus zitten diverse generaties op elkaar in een volkswoning, met alle gevolgen van dien waaronder seksueel misbruik, hoogoplopende ruzies, gezondheidsklachten (o.a. stress, hoge bloeddruk, enz.), en criminaliteit. Malafide personen maken misbruik van de situatie, en betalen zeer lage bedragen, als tegenprestatie voor verrichte arbeid, aan werkzoekenden.

3. Traject van herstel

Een goede financieel-economische ontwikkeling creëert mogelijkheden voor een gedegen sociaal-maatschappelijke ontwikkeling. In dit kader is de NPS bekend om haar decennia lange sociaal-maatschappelijke oriëntatie. Vandaar dat de NPS veel aandacht zal blijven schenken aan de herallocatie van publieke investeringen; dit met grote prioriteit voor gezondheidszorg, veiligheid, sociale zekerheid, onderwijs en huisvesting. De NPS benadrukt dat sociale zekerheid nimmer mag betekenen dat burgers in een

aanhoudende afhankelijkheidspositie t.o.v. de overheid komen te staan. Burgers hebben de plicht om een adequate bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van ons land, en dat geeft ze het recht om een redelijk inkomen te genieten, waardoor ze in staat zijn een waardig bestaan te leiden.

Zoals in elke maatschappij zijn er ook burgers die niet in staat zijn om voldoende middelen te genereren om in hun eigen levensonderhoud te voorzien. Deze burgers vallen binnen de zorgsfeer van de overheid. De overheid heeft de plicht om deze burgers zodanig te begeleiden, dat ze de kans krijgen om zelfstandig in hun eigen levensbehoeften te voorzien.

Vanuit deze achtergrond wordt het sociaal beleid van de NPS gevoerd. Het sociaal beleid dient nauw aan te sluiten bij het werkgelegenheidsbeleid, en daarmee dus ook op het beleid m.b.t. het ondernemerschap en de economische ontwikkeling.

Een goede en nauwkeurige afstemming op de arbeidsmarkt kan pas succesvol zijn, als de toekomstige behoefte op de arbeidsmarkt gedetailleerd in kaart is gebracht.

De NPS zal zich blijven inzetten voor het bestendigen van een sociaal rechtvaardige samenleving.

4. Specifieke maatregelen

ARBEID EN WERKGELEGENHEID

- Aanpak van de voorzieningen van contractarbeid, inclusief de rechtspositie, en sociale rechtvaardigheid.

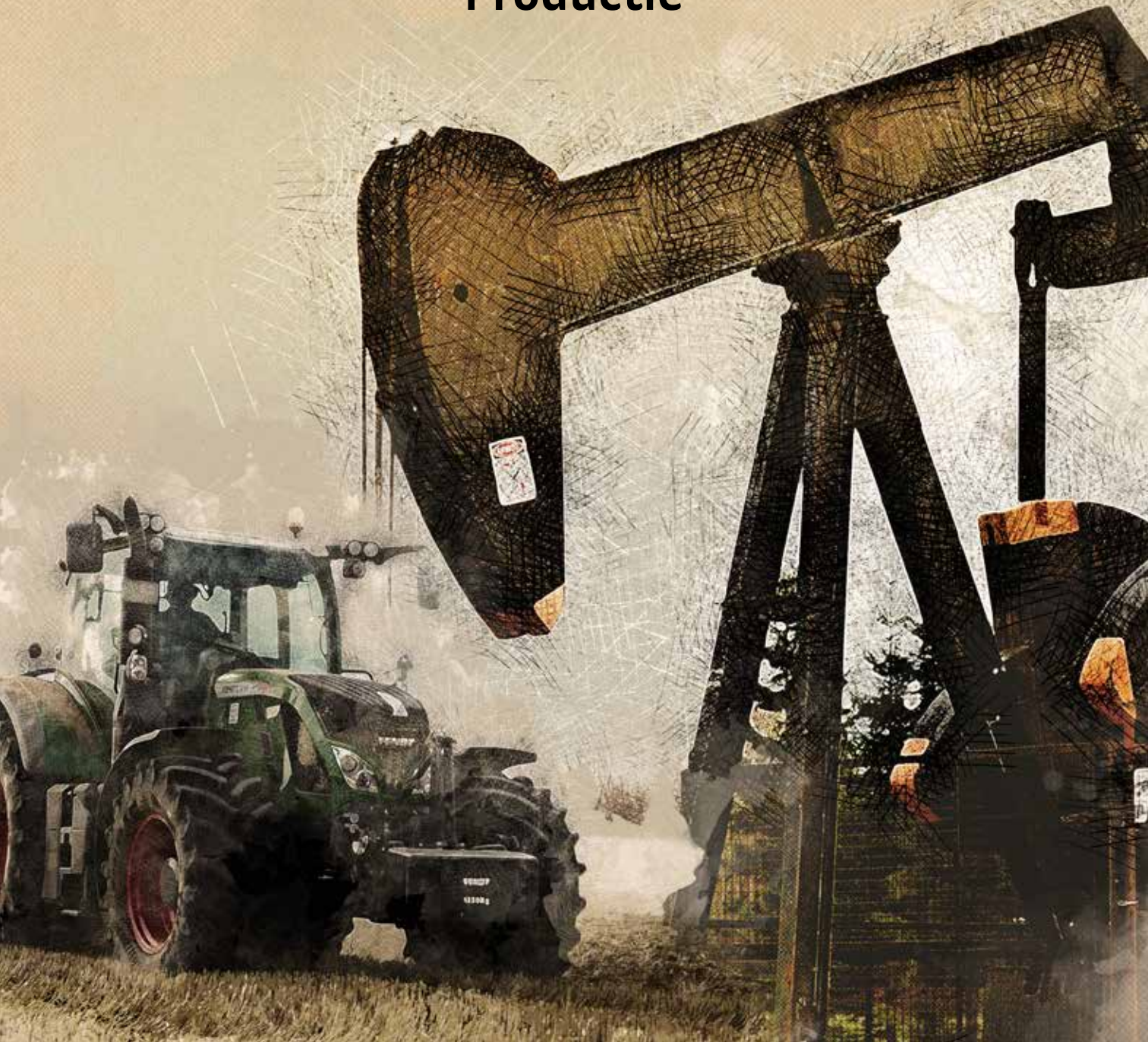
- Kinderarbeid aan banden leggen.
- Institutionele versterking van de afdelingen Arbeidsinspectie en Wetgeving van het ministerie van ATM.
- Versterking van de Arbeidsbemiddeling van de overheid.
- Ordening van de deelname van buitenlandse werklieden op de Surinaamse arbeidsmarkt.
- Bevordering van klein ondernemerschap.
- Begeleiding en schepping van faciliteiten voor micro-ondernemers.
- Ontwikkeling van specifieke leer- en werktrajecten en andersoortige projecten voor begeleiding van drop-outs, waaronder de verdere ontwikkeling van vaardigheden en competenties op basis van regionale en internationale standaarden en de Caribbean Qualification Structure vanwege de “Single market Economie” en het “vrij personen verkeer”.
- Aanpak van het kadervraagstuk.
Onder andere zal het gebrek aan professioneel kader worden opgevangen door de inzet van ons diaspora netwerk. Verder zal ons onderwijssysteem zich richten op de ontwikkeling van die “skills” die nodig zijn voor onze ontwikkeling, en een markt-gestuurde benadering.
- Modernisering van de vakscholen voor volwassenen.

SOCIALE ZEKERHEID

- Bevordering van participatie van alle delen van de bevolking in scholing, gendergelijkheid, gezondheid, sociaal zekerheidstelsel, AOV, huisvesting, waardevaste salarissen en pensioenen.
- Vergroting van de zelfredzaamheid, en weerbaarheid van de bevolking.
- Invoering van conditionele sociale voorzieningen. (Dit zijn sociale uitkeringen, die zijn gekoppeld aan de mate waarin de persoon zich inzet voor duurzame armoedebestrijding.)
- Verbetering van de leefomstandigheden van kansarmen.
- Voorkoming van nieuwe stedelijke armoede.
- Waardevaste pensioenuitkeringen door de diverse pensioenfondsen.

Productie

VI. Productie

VI.1. AGRARISCHE PRODUCTIE

A. LANDBOUW

1. Inleiding

De landbouwsector is reeds decennia lang een belangrijke sector, die ondanks vele rapporten en beleidsplannen stagneert in zijn ontwikkeling. De weinige nieuwe ontwikkelingen zijn incidentele gevallen, die door vasthoudende ondernemers zijn ontplooid.

Landbouw is een der pijlers van duurzame ontwikkeling i.t.t. de extractieve sectoren. Landbouw kan bij uitstek zorgen voor regionale ontwikkeling en werkgelegenheidscreatie. Potentieel is het ook een grote deviezenverdiener.

2. Huidige situatie

De kernproblemen zijn:

- onvoldoende onderzoek en voorlichting;
- inefficiëntie, geen marktontwikkeling;
- duur investerings- en werkkapitaal;
- uitholling van het landbouwkundig onderzoek en de voorlichting.

Ondernemers zijn gedwongen om zelf deze activiteiten te verrichten, die tijd en geld

kosten. Vaak zien we dat men investeert in de productie van een bepaald product en vervolgens de markt gaat opzoeken.

3. Traject van herstel

De NPS wil door een integrale-agrarische-productiekolom-benadering met participatie van alle stakeholders, en gedreven door de markt, landbouw tot ontwikkeling brengen.

4. Specifieke maatregelen

1. Marktontwikkeling – De overheid moet samen met ondernemers als eerste stap marktonderzoek doen in de Caraïbische regio en elders naar welke landbouwproducten er een lucratieve vraag is waarop wij kunnen inspelen.
2. Onderzoek – Landbouwproefstations, althans wat over is van de stelselmatige afstoting en uitverkoop hiervan, dienen onderzoek te doen naar diverse variëteiten van de geïdentificeerde landbouwproducten op hun geschiktheid voor onze Surinaamse bodems en klimaat. Na de selectie dienen er vervolgens op pilotschaal demonstratie projecten opgezet te worden om de technische en financiële haalbaarheid te tonen.

- Het landbouwkundig onderzoek van de Universiteit, het Celos en ADRON dient door een strategische Onderzoeksraad geleid te worden, dat bestaat uit nationale en internationale deskundigen van toonaangevende universiteiten en instituten. Hierdoor wordt internationale deskundigheid ingebracht, waardoor er geen duplicering plaatsvindt, maar gericht en nuttig onderzoek.
3. Voorlichting – De vertaalslag van onderzoek naar productie dient gemaakt te worden door voorlichting. Landbouwers moeten o.a. door demonstratie projecten de nieuwe teelttechnieken worden bijgebracht. In verband met volksgezondheid en export dient met name aandacht geschonken te worden aan het chemicaliëngebruik.
  4. Fytosanitaire bescherming – Onze landbouw sector wordt ernstig bedreigd indien ziekten en plagen van elders onbewust worden binnengebracht. Onze grensposten en reizigers dienen meer bewust te worden gemaakt van de ernst van de zaak. Zo is de Mokoziëkte bij onze baco's en bananen door falend beleid geïmporteerd met desastreuze gevolgen. In het jaar 2019 is de gevreesde Panamaziekte TR4 vanuit Azië overgewaaid naar Colombia. Voorkomen moet worden dat onze aanplanten vernietigd worden door deze ziekte, waartegen er geen middel bestaat.
  5. Sectorale benadering - Belangengroepen kijken meer naar hun eigen belang in plaats van de kolom integraal te benaderen. Agrarische productschappen moeten worden opgezet, waarbij het doel dient te zijn om efficiëntie-, productie- en kwaliteit verhoging en kostprijsverlaging. Verder moet er een billijke verdeling van de koek plaatsvinden. Indien opkopers en exporteurs door hun machtspositie floreren en landbouwers verlieslatend opereren, zal de sector op termijn niet verder ontwikkeld worden.
  6. Openstelling voor buitenlandse knowhow. De gewassen die geteeld worden en de teelttechnieken die gehanteerd worden zijn al decennia lang onveranderd gebleven. De overheid moet faciliteren dat Surinaamse deskundigen en ondernemers in toon aangevende landen expertise opdoen, en ook dat buitenlandse ondernemers in onze landbouw komen investeren.
  7. Investerings- en werkkapitaal. Landbouwers gaan gebukt onder de hoge rente van leningen bij de Surinaamse banken. De VCB bank heeft in 2015 de aandelen van de Landbouwbank overgenomen, waarbij deze nu als een dochteronderneming functioneert. Voor commerciële banken, zoals de VCB, zijn leningen aan landbouwbedrijven minder aantrekkelijk dan aan handelsbedrijven.

De NPS wil een beleid voeren waarbij goedkoop kapitaal van multilaterale instellingen wordt aangetrokken en uitgezet in de landbouw tegen een werkbare rente. De Landbouwbank moet functioneren zoals de naam het zegt.

B. VISSERIJ

1. Inleiding

De visserijsector omvat bevolkingsvisserij, vis- en garnalenvangst met trawlers, en aquacultuur. Behalve het voorzien van de lokale markt, wordt een belangrijk deel van de vangsten verwerkt door visexportbedrijven.

Vis- en garnalenexport zijn belangrijke deviezenverdieners.

De visserij verzorgt voor een belangrijk deel de eiwitvoorziening van de bevolking. De bevolkingsvisserij biedt ook veel werkgelegenheid. Indien de vis- en garnalenvangst op een verantwoorde wijze plaatsvindt, kan het een duurzame natuurlijke hulpbron zijn. Potentieel is het ook een grote deviezenverdiener.

2. Huidige situatie

De kernproblemen zijn onvoldoende onderzoek naar het vis- en garnalenbestand, en duur investerings- en werkkapitaal.

3. Traject van herstel

De NPS zal een integraal beleid ontwikkelen, nadat er een grondige inventarisatie is opgemaakt van onder andere het beschikbare vis- en garnalenbestand, actieve boten en trawlers, vangstregulerende maatregelen, voorlichting en controle, onderzoek en verwerking.

4. Specifieke maatregelen

1. Onderzoek – Voor een verantwoorde exploitatie van de vis- en garnalenbestanden is het noodzakelijk lang-jarig onderzoek te doen. In het verleden verleende Japan assistentie hierbij. De NPS is voornemens om voor dit lang-jarig onderzoek weer buitenlandse ondersteuning aan te vragen.
2. Regulering vis- en garnalentrawlers – Suriname heeft, als een van de weinige Caricomlanden, een goede visvangst. Aan de pressie van Caricomlanden, om hun vissersboten toe te laten op onze wateren,

dient weerstand geboden te worden. Doordat er onvoldoende onderzoek wordt gedaan, dient het aantal trawlers voorlopig niet uitgebreid te worden.

3. Voorlichting en Controle– Voorlichting en controle is van essentieel belang voor de handhaving van regels.
4. Aquacultuur – Met de ondernemers zal onderzocht moeten worden naar welke vis- of garnalensoorten er internationaal vraag is, teneinde de cultuur daarvan gericht te stimuleren en te faciliteren.
5. Toegevoegde waarde – De overheid en verwerkers/exporteurs dienen na te gaan, welke verdere verwerking het product lokaal kan ondergaan. Door deze toegevoegde waarde kan de sector meer opleveren voor ons land. Gedacht wordt aan portionering en verpakking in consumentenverpakking voor de buitenlandse markt, vissticks, enzovoorts.

C. VEETEELT

1. Inleiding

De veeteeltsector omvat de subsectoren rundvee, varkens, pluimvee en de kleine herkauwers (schapen en geiten). Tot nu toe vindt de productie van deze sector plaats voor slechts de lokale markt. Rundvee en de kleine herkauwers worden extensief gekweekt

op weilanden, terwijl pluimvee en varkens intensief worden gekweekt op kleinere oppervlakten.

De veeteelt sector verzorgt, voor een belangrijk deel, de eiwitvoorziening van de bevolking. Verder heeft Suriname de potentie om in de Caricom een belangrijke leverancier te worden. Veeteelt is ook een sector voor duurzame ontwikkeling. Potentieel is het ook een grote deviezen verdiener.

2. Huidige situatie

De kernproblemen zijn:

- onvoldoende onderzoek en voorlichting;
- inefficiëntie, geen marktontwikkeling;
- duur investerings- en werkkapitaal;
- door de uitholling van de Staatsboerderij vindt er geen innovatie plaats.

3. Traject van herstel

De NPS zal beleid ontwikkelen gericht op ontwikkeling van de sector in samenspraak met de stakeholders. Er zal gewerkt moeten worden aan herstel van het vertrouwen, het aangaan van een goede communicatie, en samenwerking tussen de diverse stakeholders.

4. Specifieke maatregelen

- Marktontwikkeling - De overheid moet samen met ondernemers als eerste stap in de Caraïbische regio en elders marktonderzoek doen naar welke veeteeltproducten er een lucratieve vraag is waarop wij kunnen inspelen. In het Caraïbisch gebied is het bekend dat er een grote vraag is naar schapen en geiten.
- Onderzoek – De Staatsboerderij dient onderzoek te doen naar diverse rassen van de geïdentificeerde soorten op hun geschiktheid voor ons Surinaams klimaat. Veredeling en kunstmatige inseminatie zijn bij uitstek kernactiviteiten van haar. Na de selectie dienen er vervolgens op pilotschaal demonstratieprojecten opgezet te worden, om de technische en financiële haalbaarheid te tonen.
- Voorlichting – De vertaalslag van onderzoek naar productie dient gemaakt te worden door voorlichting . De Staatsboerderij moet o.a. door demonstratieprojecten nieuwe technieken bijbrengen aan de boeren. In verband met de volksgezondheid en de export, dient met name aandacht geschonken te worden aan de ziektenregistratie.
- Ziektenbescherming – Onze veeteeltsector wordt ernstig bedreigd indien ziekten van elders onbewust worden binnengebracht.

Onze grensposten en reizigers dienen meer bewust te worden gemaakt van de ernst van de zaak. Zo zijn er vanwege het Afrikaanse zwijnvirus in China reeds 100 miljoen varkens opgeruimd. Voorkomen moet worden dat onze varkensteelt vernietigd wordt door deze ziekte, waartegen er geen middel bestaat. Het is niet ver gezocht als een reiziger uit China een ongekookt besmet varkensproduct naar Suriname brengt en het uiteindelijk door varkens wordt gegeten. Recentelijk is er ook sprake geweest van een ziekte onder de kippen in Guyana, welke door smokkel overgebracht kan (kon) worden.

- Openstelling voor buitenlandse knowhow Met uitzondering van de varkenshouderij en pluimveeteelt zijn de technieken die gehanteerd worden al decennia lang onveranderd gebleven. De overheid moet faciliteren dat Surinaamse deskundigen en ondernemers in toonaangevende landen expertise opdoen, en ook dat buitenlandse ondernemers in onze veeteelt komen investeren.
- De overheid dient in samenspraak met de sector te kijken hoe lokale producenten beschermd kunnen worden tegen het dumpen van buitenlandse kip en kipdelen. De pluimveehouderij moet gefaciliteerd worden door hulpmiddelen heffingsvrij te importeren.

VI.2. MIJNBOUW

1. Inleiding

De mijnbouwsector vormt nog steeds de belangrijkste economische activiteit in ons land. De mijnbouwsector omvat de minerale mijnbouw, waaronder goud, bauxiet, steenslag, natuursteen en de aardolie subsector. Deze extractieve en uitputtelijke natuurlijke hulpbronnen bieden op relatief korte termijn de meeste verdien capaciteit. In de visie van de NPS dienen deze extractieve sectoren zo snel mogelijk te worden geëxploiteerd, waarna met de verdiensten de meer duurzame sectoren gefinancierd en ontwikkeld kunnen worden.

De goudmijnbouw en de aardoliewinning zijn de grootste deviezenverdieners respectievelijk deviezenbespaarders voor Suriname. De goudwinning door porknockers is een belangrijke bron van werkgelegenheid in het binnenland voor Marrons en Brazilianen.

2. De huidige situatie

Momenteel rust deze sector op goudwinning, productie van steenslag, en aardoliewinning. De kernproblemen zijn:

- onvoldoende exploratie buiten Newmont en lamgold;
- zwakke instituten;
- gebrekkige en ontoegankelijke informatie;

- duur investerings- en werkkapitaal;
- door slecht onderhandelen in Suriname door de huidige regering bestaat de bauxietsector niet meer;
- de goudsector is een “free for all” en totaal ongeorganiseerd in het binnenland;
- enorme belangenverstremgeling van beleidsmakers in de goudsector.

3. Traject van herstel

Binnen deze sector zullen acties worden ondernomen, die de verdere ontwikkeling van deze sector kunnen waarborgen. Het streven van de NPS is erop gericht de economie verder te diversifiëren.

4. Specifieke maatregelen

- Exploratie – Met de wetenschap dat minder dan 5% van alle exploratie projecten tot rendabele mijnen ontwikkeld kunnen worden, dient de exploratie het veelvoudige te zijn dan nu, indien we additionele goudmijnbouwbedrijven willen hebben. De NPS wil “best practices” in andere succesvolle mijnbouwlanden, zoals Canada, bekijken op hun toepasbaarheid in Suriname. Gedacht wordt aan het fiscaal aantrekkelijker te maken om hoge-risico investeringen in exploratie te doen.
- Versterking instituten – Instituten zoals de Geologisch Mijnbouwkundige Dienst, en het

Bauxiet Instituut zijn verzwakt door gebrek aan gekwalificeerd kader. De NPS ondersteunt de vorming van een Mineralen Instituut (Mineral Authority), die door zijn zelfstandigheid gekwalificeerd kader beter kan remunereren. Financiering van de operationele kosten van het Instituut dient d.m.v. heffingen door de sector zelf gedaan te worden.

- Weder opstart van de Bauxiet industrie
Sinds DNA de Bakhuisovereenkomst heeft goedgekeurd, dient de overheid nauwlettend erop toe te zien, dat de Suralco zo spoedig mogelijk haar conceptstudie afmaakt. Hierna kunnen vervolgstappen ingezet worden voor financiering van de ontwikkeling van de Bakhuisreserves door Suralco, of een derde investeerder.
- Door de GMD c.q. de Mineral Authority zal met buitenlandse assistentie verdere exploratie en inventarisatie van mineralen in ons land worden aangepakt.
- Milieu verontreiniging – Het gebruik van kwik door porkknockers zal door de NPS verboden worden. Tegelijkertijd zullen alternatieve methoden voor het “vangen” van gouddeeltjes wijd verspreid moeten worden. Vergiftiging van het milieu, en uiteindelijk vissen, en de mens dient een halt toegeroepen te worden.

- Transparant uitgiftebeleid voor mijnbouwrechten.
- Ontwikkeling van een standaard delfstoffenovereenkomst.
- Ontwikkeling van het West-Suriname bauxiet- en energiepotentieel.
- Ordening van de goudsector.

VI.3. OLIE-INDUSTRIE

1. Inleiding

De olie-industrie is vanaf 1982 een heel belangrijke sector geworden in de Surinaamse economie. De industrie is gestadig gegroeid, doordat de agent van de Staat, Staatsolie Maatschappij Suriname N.V., met rust is gelaten en gegroeid is, zodat zij goede werkgelegenheid biedt, en genoeg heeft kunnen bijdragen aan de staatskas. De industrie is nu een volledig geïntegreerde industrie geworden met exploratie naar reserves onshore, nearshore en offshore; de productie van olie in het Tambaredjo gebied van 17,000 barrels per dag (bopd), en het vervoeren van de olie via pijpleiding naar de raffinaderij op Tout Lui Faut. Daar wordt de 15,000 bopd geraffineerd tot gasoline, ultra low sulfur diesel (ULSD), stookolie en bitumen. Deze producten worden verkocht op de lokale

(GOW2 en de lokale industrie) en de regionale markten.

2. De huidige situatie

Er zijn nog geen reserves gevonden offshore. Het is een kapitaalintensieve industrie, en de omzetten zijn geheel afhankelijk van de internationale prijsvorming.

3. Traject van herstel

Deze sector is van belang vanwege zijn bijdrage aan de staatskas in dividendbetalingen, en inkomstenbelasting. Tevens is belangrijk de betalingen aan serviceverleners in Suriname, alsook hoogwaardige werkgelegenheid. Het belangrijkste is, dat, door deze industrie, Suriname in belangrijke mate energie-onafhankelijk is geworden.

4. Specifieke maatregelen

1. Vergroting van olie – reserves, zoals opgenomen in de Vison 2030 van de Staatsolie Maatschappij Suriname N.V.
Dit houdt in dat de werkzaamheden on-, near – en offshore moeten worden uitgevoerd, en de facilitering hiervan moet worden verschaft.

2. Ondersteuning bij de financiering van offshore projecten.
Indien Staatsolie offshore reserves vindt, dan zullen er financieringsmaatregelen moeten worden genomen. Hiervoor zal Staatsolie op de internationale kapitaalmarkt moeten gaan. De overheid zal Staatsolie daarin moeten ondersteunen.
3. Vergroting van het maatschappelijke draagvlak en de efficiëntie van Staatsolie.
Een belangrijk middel hiertoe is de verkoop van een gedeelte van de aandelen van Staatsolie voor het breder publiek. De term “democratisering” van het aandelenkapitaal wordt hiervoor vaker gebruikt. De NPS zal dit project actief ondersteunen om de efficiëntie van Staatsolie te verbeteren. Tevens zal “democratisering” van het aandelenpakket, politieke inmenging verkleinen.
4. Opbouw van Staatsolie tot een robuuste organisatie waar schadelijke politieke inmenging uitgesloten wordt.
5. Uitbreiding van de raffinaderij en efficiëntere raffinage.
6. Transformatie van een oliemaatschappij naar een volwaardig energiemaatschappij.
7. Vergroting van het assortiment en het aanbod van bijproducten en te leveren diensten voor zowel lokale als internationale afzet.

8. Verhoging van de transparantie in bestedingen, investeringen en ontvangsten (de geldstromen) van Staatsolie naar de samenleving toe.
9. Democratisering van de aandelen van Staatsolie.
10. Structurele samenwerking tussen Staatsolie en de kustwacht tot stand brengen.

Overige Beleidsthema's

VII. Overige Beleidsthema's

VII.1. BUITENLANDS BELEID

1. Inleiding

In een steeds meer globaliserende wereld met grensoverschrijdende ontwikkelingen en uitdagingen, is het zaak dat het buitenlands beleid als instrument wordt ingezet vanuit twee invalshoeken:

1. Als lid van de internationale gemeenschap heeft Suriname zich in artikel 7 van de Grondwet gecommitteerd om internationale beginselen zoals zelfbeschikkingsrecht van volkeren, de ontwikkeling van de internationale rechtsorde, vreedzame beslechting van geschillen, non-interventie in interne aangelegenheden van andere staten, vreedzame coëxistentie en solidariteit en samenwerking met andere volken te erkennen en te bevorderen.
2. Als land in ontwikkeling zal Suriname de gestelde nationale doelen, mede middels een daadkrachtig op maat gesneden buitenlands beleid, moeten realiseren, waarbij realiteitszin en duurzaamheid leidend moeten zijn onder meer middels een nationale strategie die aanhaakt bij de Sustainable Development Goals (SDG's) om

voor elke Surinamers het recht op welvaart en welzijn te materialiseren.

Ontwikkelingen buiten Suriname hebben invloed op onze maatschappij en omgekeerd kunnen ontwikkelingen in ons land reacties in het buitenland veroorzaken. Suriname kan zich niet permitteren om aan de kantlijn te staan, omdat besluiten die op internationale fora genomen worden c.q. genomen zouden moeten worden van cruciaal belang voor onze ontwikkeling (kunnen) zijn.

2. De huidige situatie

Binnen het huidige buitenlands beleid zijn de volgende problemen geconstateerd:

- Verwatering van de coördinerende rol van BUZA.
- Competentie issues tussen ministeries/ instituten waardoor belangrijke cross-cutting issues geen nationale aanpak krijgen.
- Uitblijven van concrete actieplannen gekoppeld aan de gestelde doelen (met duidelijke indicatoren en output).
- Onvoldoende deskundige capaciteit door jarenlange politieke bemoeienis op BUZA.
- Marginale participatie in internationale organisaties (bemensing van onze PV's maar ook het al decennia-lang uitblijven

van een beleid om Surinamers te plaatsen bij internationale organisaties). Weinig inhoudelijke participatie op internationale fora.

- Uitblijven van follow-up in Suriname van gemaakte bilaterale (joint commissions) en multilaterale afspraken.
- Gebrek aan financiële middelen voor uitvoering van het beleid.
- Bepaling van een duidelijke richting en strategieën t.a.v. het diasporabeleid.
- Aanpak en begeleiding van migranten (Migratie beleid).

3. Traject van herstel

De NPS vindt belangrijk voor het buitenlands beleid de principes van gelijkwaardigheid, respect voor elkaars soevereiniteit en democratie, de rechtsstaat, en oplossing van conflicten middels dialoog. Kortom het respect voor internationaal geaccepteerde beginselen, zoals neergelegd in het Handvest van de Verenigde Naties.

Ook ontwikkeling en bevordering van de economische en culturele diplomatie, uitdieping, vastlegging en bevordering van bilaterale samenwerkingen en voortzetting van Regionale en sub-regionale samenwerkingsverbanden zijn voor de NPS belangrijk bij de opstelling/formulering van het buitenlands beleid.

4. Specifieke maatregelen

De NPS zal in de komende regeerperiode de nadruk leggen op de volgende aspecten:

- Economisch (afzetmarkten, joint ventures, aantrekken investeerders; aantrekken toeristen; inzetten diaspora).
- Technologisch (buitenlandse expertise inzetten om Suriname meer competitief te maken door onder andere de agro-industrie en niches te ontwikkelen (o.a. traditionele/homeopatische medicijnen); capaciteitsversterking van Surinamers door benutting van de aangeboden beurzen door bevriende naties en internationale organisaties; stimuleren ICT ontwikkeling in het kader van diversificatie waarbij kennis export een belangrijke rol kan spelen; inzetten diaspora).

VRIENDSCHAPPELIJKE EN DIPLOMATIEKE SAMENWERKING

- Bestaande vriendschappelijke en diplomatieke relaties in het bijzonder met de herkomstlanden verdiepen en uitbouwen.
- Op basis van aan de nationale doelen gerelateerde gestelde prioriteiten nieuwe relaties aangaan en opbouwen.
- Branding en promoten van de Surinaamse cultuur.

MILIEU, KLIMAATVERANDERING EN VOEDSELVEILIGHEID

- Op internationale fora het nationaal en wereldbelang verdedigen.
- Samenwerkingsmechanismen exploreren en benutten, die de ontwikkeling van een groene en duurzame economie bevorderen.
- Oplossingsmodellen helpen ontwikkelen met betrekking tot vraagstukken van voedselveiligheid en armoede (regionaal en internationaal).

INTERNATIONALE VREDE EN VEILIGHEID

- Respect voor en bevordering van mensenrechten.
- Respect voor de internationale rechtsorde en democratische principes.
- Bestrijding van terrorisme.
- Bestrijding van de drugshandel en de drugscriminaliteit.
- Bestrijding van mensensmokkel en mensenhandel.
- Oplossing van grensgeschillen.

BEVORDERING DIPLOMATIEKE PROFESSIONS

- Versterking/professionalisering van MinBuza i.h.b. een carrière Buitenlandse Dienst met minimale politieke invloed.
- Een gericht beleid om capabele Surinamers te identificeren, voor te bereiden en voor te

dragen voor posities in alle geledingen van internationale organisaties.

VII.2. TOERISME

1. Inleiding

Suriname heeft veel te bieden als eco-toeristische bestemming. Ons binnenland is rijk aan natuur met bos en rivieren en een rijke diversiteit aan flora en fauna. Daarnaast biedt de traditionele leefwijze van de inheemsen en de Marrons en hun cultuuruitingen voor menigeen een adembenemend tafereel.

Onze historische binnenstad, onze culturele diversiteit, verwarmende hartelijkheid, en onze oudejaarsviering dragen bij aan het promoten van ons land als een toeristische bestemming.

2. De huidige situatie

Verdere ontwikkeling van het toerisme wordt beperkt door o.a.:

- kleinschaligheid;
- onvoldoende goede accommodatie mogelijkheden in de districten;
- geen of onvoldoende accommodatie, en andere voorzieningen op de eco-toeristische plekken;
- geen ordening van de sector;

- gebrek aan Kwaliteitsstandaarden ;
- particulier initiatief geeft richting aan de ontwikkeling van de sector.

3. Traject van herstel

In het kader van verdere diversificatie van de economie, vindt de NPS het van belang dat de toerimesector zich op een duurzame wijze ontwikkelt. De strategische ontwikkeling van onze toerimesector in niche groepen, in relatie tot onze multiculturele samenleving en beschermde gebieden, bieden grote kansen voor economische ontwikkeling.

4. Specifieke maatregelen

- Bevordering van een grotere economische bijdrage van deze sector.
- Aanmoediging van de toerisme ontwikkeling in stad en district.
- Ordening van de sector: reguleren van de recreatie oorden.
- Facilitering van structurele capaciteitsopbouw binnen de sector.
- Verbetering van het toerisme product.
- Verdere diversificatie van het toerisme product.
- Professionalisering en ontwikkeling van kwaliteitsstandaarden binnen het beroepenveld.
- Verruiming van de mogelijkheid van Suriname als vakantie bestemming, middels onder andere aanscherping c.q. verlaging van vliegtarieven.

- Ordening van het taxiwezen.
- Versoepeling van het visumbeleid.
- Identificatie van toerisme zones.
- Koppeling van het natuurbeschermingsbeleid aan het toerismebeleid.
- Verbetering van de verwerkingscapaciteit van grote(re) toeristenstromen, vooral in de sectoren logeeraaccommodaties, horeca, transport, havens, ressorten, en op toerisme gebaseerde culturele activiteiten.
- Agressief promoten van Suriname als toeristische attractie.

VII.3. ONDERNEMERSCHAP

1. Inleiding

Suriname heeft de potentie om in de toekomst te behoren tot één van de welvarendste economieën in Zuid America. De potentie zit in de aanwezige natuurlijke hulpbronnen, de centrale ligging van Suriname in Zuid-America, en het gemiddeld hoge opleidingsniveau van de bevolking. Er zijn wereldwijde ontwikkelingen, die het benutten van het aanwezig potentieel mogelijk maken, en die kunnen zorgen voor een snelle en duurzame economische groei. Hier moet worden gedacht aan de technologische ontwikkelingen van de afgelopen jaren, de toegankelijkheid van kennis, en het ontstaan van nieuwe afzetmarkten (nieuwe naties, die in een rap tempo welvarender worden en daardoor meer en anders gaan consumeren).

De welvaart van het land Suriname en de individuele welvaart van het volk wordt op dit moment belemmerd door een slecht, of het ontbreken van gestructureerd en duidelijk economisch beleid. De focus is teveel gericht op het continueren en vergroten van de macht en invloed van een bepaalde groep, dan op het creëren van kansen voor allen. Bewust worden daardoor structuren instand gehouden, en aan andere noodzakelijke structuren worden niet goed vorm gegeven om de belangen van enkelen te beschermen.

Het besef moet onder de bevolking en de huidige bevoorrechten gaan groeien, dat een land waar weinigen profiteren, en het merendeel daar onder lijdt, voor niemand welzijn brengt.

Ondernemerschap zorgt niet alleen voor economische ontwikkeling, het schept werkgelegenheid en zorgt voor nivellering van macht, invloed en middelen. Dit maakt het land weerbaar, toekomstbestendig, en het zorgt voor interne rust en veiligheid.

2. De huidige situatie

De kern problemen op dit moment zijn:

- Een onaantrekkelijk ondernemerscultuur. Er is niet voor iedere ondernemer een gelijk speelveld gecreëerd, door corruptie en vriendjespolitiek. Dit zorgt voor een

onderminning van het ondernemerschap, met als gevolg weinig innovatie, imago schade, en afname van het draagvlak en de waardering voor het ondernemerschap. Het systeem implodeert.

- Een matig en zwak ondernemersklimaat. Het gevolg is weinig of geen nieuwe investeringen. Het aantal toetreders neemt af, wat de economische balans in het land verstoort, en een te hoge concentratie van macht en invloed in handen rust van een kleine groep. Door deze concentratie zijn er weinig of geen prikkels om te innoveren, en de slagkracht van de totale economie neemt af. Het gevolg is een steeds slechter wordende economisch- en ondernemersklimaat.

3. Traject van herstel

Ondernemerschap vormt in elk land de motor van de economie. De staat van de economie van een land is één op één een vertaling van de ondernemerscultuur en het ondernemersklimaat in het land. Wil Suriname zich economisch sterk ontwikkelen, dan is het noodzakelijk dat de ondernemerscultuur en het ondernemersklimaat verbeteren, en dat er een sterke focus daarop is. Die focus moet zich vertalen in beleid, dat zich richt op goed

functionerende structuren en instituten die kansen bieden, creëren, en faciliteren.

- a. Het is van belang dat er in de aanloop een inspirerend, helder en evenwichtig vergezicht wordt geschetst, waarin een groot deel van de bevolking zich kan herkennen.
- b. Het verhaal moet inspelen op de diepe sentimenten die leven bij het volk om het op sleeptouw te kunnen nemen. Ingrijpende en wezenlijke veranderingen kunnen niet worden doorgevoerd als ze niet worden ondersteund door een collectief doel, en door een collectief geweten.

4. Specifieke maatregelen

1. Een blauwdruk van de gewenste ontwikkeling op korte, middellange en lange termijn.
2. In kaart brengen van sturingsmechanismen en factoren.
3. Een eerlijke, transparante, objectieve en gedetailleerde krachtenveld analyse.
Bij het maken van deze analyse is het van belang om het historisch perspectief mee te nemen.
4. Een breed gedragen consensus voor het onder punt 1 en 2 geformuleerde.
Draagvlak creëren is essentieel, omdat er ook offers zullen worden gevraagd van de diverse betrokken partijen.
5. De blauwdruk vertalen naar beleid en beleidsgebieden.
6. Doorlichten van bestaande structuren en instituten op basis van het consensus blauwdrukmodel.
7. Een sterkte- zwakte analyse van bestaande structuren en instituten.
8. Analyse van de kritische factoren die de gewenste ontwikkelingen ondersteunen en of bedreigen.
9. Inspanningen om het beleid en de beoogde resultaten zo breed mogelijk uit te dragen.
10. Effecten van het beleid communiceren.
11. Aanvang van een transformatie van de binnenlandse economische markt: van een consumptiemarkt (import) naar een productiemarkt.
Dit betekent een betere waardering van eigen producten, en dat die verkozen worden boven geïmporteerde. Dit zorgt ervoor dat er minder druk komt op de beschikbare buitenlandse valuta. Die komen dan vrij om andere noodzakelijke investeringen te financieren, bestemd om de ondernemerscultuur en het ondernemersklimaat te verbeteren en te innoveren.
12. Vooruitgang monitoren en zo objectief mogelijk communiceren.
Meten, analyseren, weten, en communiceren zorgen voor vergroting en behoud van draagvlak.
13. Aantrekken van nieuwe investeringen.

-
14. Nieuwe afzetmarkten aanboren, of vergroting verruiming van bestaande afzetmarkten(export).

VII.4. INFRASTRUCTUUR

1. Inleiding

Infrastructuur is van essentieel belang voor de samenleving. Infrastructuur beschermt Suriname tegen overstromingen, voorziet ons van energie, drinkwater, en maakt communicatie en mobiliteit mogelijk.

Infrastructuur draagt dus op allerlei manieren bij aan economische verbindingen, aan ecologische verbanden, en aan de sociale en culturele samenhang in de Surinaamse samenleving.

2. De huidige situatie

We merken dat de huidige regering werkt aan de infrastructuur op een tempo dat te wensen overlaat. Ook wordt een holistische aanpak van het geheel genist. Vanwege het feit dat openbare aanbestedingen achterwege worden gelaten, en de comptabiliteitswet totaal terzijde is gelegd, wemelt het van vriendendiensten met alle gevolgen van dien voor een gedegen geplande ontwikkeling van onze infrastructuur.

3. Traject van herstel

Ontsluiting van economische ontwikkelingszones en het effectief maken van infrastructuur zijn pre-condities voor het ontwikkelen van de economie. De NPS is zich ervan bewust, dat de infrastructuur met name de wegen, de elektriciteitsvoorziening, de watervoorziening, en telecommunicatie essentieel zijn, en dus de hoogste prioriteit genieten.

4. Specifieke maatregelen

- A. Infrastructurele integratie in de regio
- het IRSA-project continueren (de Oost-Westverbinding wegneststelsel rehabiliteren, de bruggen over de Marowijne- en de Corantijn rivier en de Noord-Zuid verbinding verder ontwikkelen in fasen);
  - de highway tussen Paramaribo en de luchthaven Zanderij verbreden;
  - project ringweg Paramaribo Zuid uitvoeren;
  - een brug over de Surinamerivier nabij Domburg,Laarwijk, Tamanredjo projecteren en bouwen ;
  - de 2^e Oost-West verbinding in fasen (Snesi Kondre - Apoera) voorbereiden en uitvoeren;

- de Noord-Zuid verbinding (South Drain– Apoera) voorbereiden en uitvoeren .

B. Productie

- voorbereiding en uitvoering van het industriepark Paramaribo;
- uitbreiding van haven en luchthavenfaciliteiten; luchthaven Nickerie maken tot een internationale luchthaven t.b.v. onder andere snelle export van tuinbouwproducten naar de regio.
- rehabilitatie van het Saramaccakanaal;
- heroriëntatie zwaar transport te water.

C. Verstedelijkte gebieden /Ordering van Groot Paramaribo

- heroriëntatie van de openbare markten;
- ontwikkeling en uitvoering van het parkeerbeleid, en parkeerruimten;
- bouw van loopbruggen over drukke wegen o.a. de Henck Aronstraat en de J. Lachmonstraat;
- implementatie van autovrije zones;
- projectie van nieuwe wegen in alle districten;
- verdere uitvoering van het integraal ontwerpplan voor standplaatsen van taxi's en bussen;
- verdere uitvoering van verkeersveiligheid rondom scholen;

- ordening/structurering van openbaar vervoer (bus en watertransport) t.b.v. wonen en werken, ook in districten;
- modernisering van het openbaar vervoer en uitbreiding van de bus routes;
- institutionele versterking van de Stichting Gebouwd Erfgoed (SGE);
- bescherming, conservering en behoud van ons monumentaal erfgoed;
- institutionalisering van het CCL (Commissie Coördinatie Leidingen).

D. Bescherming van de kustlijn en waterafvoer

- uitvoering van het geïntegreerd plan voor afvoercapaciteit en berging van water voor de omgeving van o.a. Wanica, Paramaribo, en het Weg naar Zee gebied;
- verbetering van de waterhuishouding, in het bijzonder de drainage, met als prioriteit de aanpak van wateroverlast in Paramaribo, Wanica, Commewijne, Para, Saramacca, Coronie, Nickerie, en enkele agrarische en oevergebieden in het binnenland;
- instelling van beheersstructuren voor waterbeheer;
- bescherming van de oevers aan de waterkant en overige gebieden, die dringend vragen om bescherming, met Weg naar Zee als prioriteit.

Bijzondere aandacht

VIII. Bijzondere aandacht bij beleidsontwikkeling voor

VIII.1. JONGEREN

1. Inleiding

Een kansrijke jeugd draagt bij aan welvaart en welzijn van ons allen; daarom start het jongerenbeleid bij een goede gezondheidszorg, betaalbaar onderwijs, jeugdveiligheid, en sport en recreatie in iedere woonwijk. Deze factoren zullen bijdragen aan de garantie van een jeugd, die onze samenleving in de toekomst zal versterken.

Ook moet er voldoende werkgelegenheid gecreëerd worden met de nadruk op ondernemerschap. Vervolgens moet er gekeken worden naar beschikbare mogelijkheden om huisvesting onder jongeren te verbeteren.

Het is van belang te investeren in jongeren, zodat deze groep tot volledige zelfontplooiing kan komen.

2. De huidige situatie

1. Volksgezondheid:

- onbetaalbare medicatie;
- medicatie niet beschikbaar.

2. Onderwijs:

- onvoldoende investering- en doorstroommogelijkheden bij beroepstechnische scholen;
- geen geschikt, en onvoldoende lesmateriaal en meubilair;
- onbekwame leerkrachten.

3. Werkgelegenheid en ondernemerschap:

- nepotisme en hoog gestelde eisen voor werkzoekenden;
- goedkope buitenlandse arbeidskrachten;
- afgestudeerden kunnen moeilijk een “passende” baan vinden;
- onvoldoende stimulans voor jong ondernemerschap;
- vanwege de onstabiele economische situatie kunnen jongeren, die reeds een onderneming hebben, het hoofd niet boven water houden.

4. Huisvesting:

- een aantal gezinnen in een woning;
- onbetaalbare percelen en woningen die meestal in vreemde valuta's zijn geprijsd.

5. Sport en recreatie:

- weinig tot geen sportvelden;
- geen adequate en professionele begeleiding;
- slecht onderhouden sportvelden.

3. Traject van herstel

Binnen de beleidsgebieden onderwijs/ veiligheid, volksgezondheid, sport en recreatie, huisvesting en werkgelegenheid, en ondernemerschap, zal de NPS extra aandacht schenken aan de behoeften van jongeren.

4. Specifieke maatregelen

1. Onderwijs/ Veiligheid:

- bevordering van technische opleidingen;
- bevordering van ICT onderwijs;
- evaluatie van het bestaande onderwijssysteem;
- upgradering van leerkrachten;
- introductie van een corruptie-vrije naschoolse opvang;
- studiefinanciering vanaf Mulo onderwijs;
- introductie van Zorgcoördinatoren op alle scholen;
- talent ontwikkeling en bijscholing van jongeren;
- ontwikkeling en implementatie van voorlichtingsprogramma's ter voorkoming van tienerzwangerschappen en hangjongeren;
- garantie van de veiligheid op de scholen en in woonwijken;
- vergroting van de zichtbaarheid van buurtmanagers.

2. Volksgezondheid:

- betaalbare medicamenten;
- zoveel mogelijk stimuleren van specialisatie van Surinaamse artsen;
- investering in de nodige apparatuur.

3. Sport en recreatie:

- scouting en investering in talenten;
- elke school moet beschikken over een sportcurriculum;
- sportcentra opzetten naar internationale maatstaven, met bijbehorende attributen, en training van coaches op hun specialisatie.

4. Huisvesting:

- elke Surinamer die de leeftijd van 21 jaar bereikt heeft, moet kunnen beschikken over een stuk domeingrond, of een betaalbare volkswoning;
- de bouw van betaalbare studentenflats.

5. Werkgelegenheid en ondernemerschap:

- meer productiebedrijven opzetten;
- de overheid dient erop toe te zien dat minstens 60% van de werknemers van multinationals in Suriname geboren zijn, en ook in het bezit zijn van de Surinaamse nationaliteit.

VIII.2. SENIORENBURGERS

1. Inleiding

Seniorenburgers dienen te worden gekoesterd en gewaardeerd, voor hun bijdrage aan de ontwikkeling van ons land in hun actieve arbeidsperiode.

2. De huidige situatie

Seniorenburgers zien met lede ogen toe hoe hun pensioen van het ene op het andere moment in koopkracht afneemt, c.q. ontwaart. Zij hebben heel hard gewerkt, kunnen nu niet uitkomen en zijn afhankelijk van derden. Ouderenzorg laat te wensen over. Er is geen opleiding tot bejaardenverzorger, dus degenen die het werk uitvoeren zijn niet voldoende onderricht. Er zijn ook onvoldoende aangepaste woonfaciliteiten voor de opvang van seniorenburgers.

3. Traject van herstel

De NPS is voornemens om een senioren vriendelijk beleid uit te voeren, waar de doelgroep nauw bij betrokken zal worden. Het BBGO, 1 van de geïdentificeerde stakeholders, vertegenwoordigt ongeveer 50% van het aantal senioren in Suriname.

4. Specifieke maatregelen

- Instelling van een Directoraat Senioren Beleid.
- Adequate en betaalbare zorgvoorzieningen en diensten voor seniorenburgers.
- Voorzieningen voor een waardevast Basis Algemeen Ouderdomspensioen voor alle gepensioneerden.
- Verbetering van de faciliteiten en voorzieningen bij (overheids) bejaardencentra.
- Aanbod van openbaar vervoer tegen een sterk gereduceerd tarief.
- Senioren met een bepaalde expertise als consultant inzetten. Zij hebben ervaring, kennen de cultuur van de samenleving en kosten minder dan de buitenlandse consultants.
- Verhoging AOV voor degenen die geen pensioen ontvangen en dus afhankelijk zijn van hun AOV.
- Educatie en Recreatie voor senioren.
- Verbetering van Ouderenzorg.
- Opzetten van een opleiding tot Bejaardenverzorger.
- Voorlichting voor gezond oud worden. Dat begint wanneer je nog jong bent.
- Zorgen voor Veiligheid.

VIII.3. MENSEN MET EEN BEPERKING

1. Inleiding

Mensen met een beperking willen geen medelijden; zij willen respect. Zij willen niet afhankelijk zijn van liefdadigheid, maar zij willen minstens de kans krijgen zich te ontplooiën naar eigen kunnen. Zij willen een volwaardige bijdrage leveren aan de samenleving met waardering voor hun prestaties.

2. De huidige situatie

Mensen met een beperking zijn aan hun lot overgelaten. De steun die zij krijgen van de overheid, via het Ministerie van Sociale Zaken, is helemaal niet toereikend om in hun levensonderhoud te voorzien. Ze zijn total afhankelijk van familie, vrienden en weldoeners. Kortom, ze leiden een mens ontierend bestaan. Ook aangepaste transport is niet altijd beschikbaar, en is meestal ook onbetaalbaar.

3. Traject van herstel

De NPS vindt dat mensen met een beperking volledig de kans moeten krijgen om zich, evenals anderen, zelfstandig dienstbaar te maken aan de samenleving. Waar dit helemaal

niet mogelijk is, dient de gemeenschap voorzieningen te creëren om het deze personen mogelijk te maken om gemakkelijk te participeren in het dagelijks leven.

De kans van deze groep burgers op integratie in de samenleving wil de NPS verruimen, door het voeren van een gebruikersvriendelijk beleid,

4. Specifieke maatregelen

- Ontwikkeling van regelgeving m.b.t. participatie in de arbeidsmarkt, een aangepaste behandeling bij openbare diensten, voorzieningen bij openbaar vervoer enzovoorts.
- Vergroting van de toegankelijkheid bij de inrichting van openbare gebouwen, met name bij onderwijsinstellingen, sociale woningbouw, en bij openbare sport en entertainment accommodaties.
- Fysieke aanpassingen van wegen, straten, trottoirs en dergelijke.
- Instelling van een centraal meldpunt voor registratie en indicatiestelling bij hulpvragen.
- Uitbreiding van het onderzoek naar de woon- en leefomstandigheden van mensen met een beperking.
- Opname van 50 aangepaste woningen in nieuwe volkswoningbouwprojecten.

- Bouw van woonvoorzieningen (landelijk) voor begeleid wonen van mensen met een beperking.
- Bevordering /beschikbaarstelling van community based dagopvang.
- Voorzieningen voor tijdelijke opvang (respite care) voor kinderen met een ernstige beperking, waarvan de ouders even moeten bijkomen.
- Aangepaste gezondheidsvoorzieningen.
- Mogelijkheden voor permanente verpleegzorg.

VIII.4. GRONDENRECHTEN EN DE ONTWIKKELING VAN HET BINNENLAND

1. Inleiding

Inheemsen, als eerste bewoners van ons land, en Marrons, levend op traditionele wijze in tribaal verband, maken aanspraak op volwaardig genot van de klassieke en sociale grondrechten.

Alhoewel Inheemsen en Marrons geen andersoortige Surinamers zijn, moet er toch aandacht besteed worden aan rechten van inheemsen en tribale volken, omdat diezelfde rechten, die voor alle mensen, en andere volken gelden, ook afgestemd moeten zijn op hun specifieke situatie, cultuur en leefwijze.

De ontwikkelingsachterstand van de binnenlandse gemeenschappen in Suriname is complex van aard en verdient een structurele, maar bovenal duurzame aanpak.

2. De huidige situatie

Door opeenvolgende regeringen zijn er pogingen gewaagd om de grondenrechtenproblematiek op te lossen, echter zonder succes.

In ons binnenland heerst er een wild-west situatie, waarbij de ontwikkeling langs de in stamverband wonenden heen, wordt bepaald door goudkoorts gedreven personen, waaronder veel buitenlanders, de zogenaamde “garimperos”. Het traditioneel gezag wordt vaak niet gekend of genegeerd.

3. Traject van herstel

De NPS wil positief bijdragen aan de discussie en besluitvorming ten aanzien van de in het oog springende collectieve rechten zoals de grondenrechten en het zelfbeschikkingsrecht, recht op behoud en ontwikkeling van collectieve traditionele kennis, recht op volledige en effectieve participatie in acties die direct of indirect Inheemsen en Marrons (tribale volken) raken.

De ontwikkeling van het binnenland zal gebaseerd moeten zijn op optimaal, maar verantwoorde benutting van lokale menselijke en natuurlijke hulpbronnen, gericht op verhoging van de economische productiviteit en bevordering van het ondernemerschap, met behoud van het inheems en tribale leefpatroon als cultureel erfgoed.

4. Specifieke maatregelen

- A. Oplossing van het grondenrechtenvraagstuk.
De NPS zal zich, samen met alle actoren, buigen over het te formuleren en te implementeren beleid, dat moet leiden tot een voor de totale natie bevredigende oplossing van het grondenrechtenvraagstuk.
- B. De wettelijke erkenning van de inheemse en tribale rechten.
- Versterking van het Traditioneel Gezag.
  - Waarborg en conservering / behoud van het bestuursstelsel van het Traditioneel Gezag naast de centrale overheid.
  - Demarcatie van de woongebieden van de Inheemsen en andere tribale volkeren en het gebied waarvan zij economisch afhankelijk zijn.
  - Concretisering van taken en bevoegdheden van het traditioneel gezag m.b.t. het beheer over een duidelijk afgebakend gebied.
  - Vaststelling van de rechten op woon- en leefgebieden, en de bescherming van collectieve en traditionele kennis zal opgang worden gebracht.
  - Verdere uitvoering van de vonnissen van het Inter-Amerikaans Hof voor de
- Rechten van de Mens inzake Inheemsen en Marrons.
- C. Bevolkingsparticipatie als ontwikkelingsfactor.
- De actieve betrokkenheid van de binnenlandse samenleving zal versterkt worden door wettelijke vastlegging van inspraakprocedures gebaseerd op internationale standaarden (FPIC).
  - De verdere ontwikkeling van het binnenland moet ter hand worden genomen, waarbij de lokale bevolking het voortouw moet nemen.
  - Samen met de woongemeenschappen moeten er plannen ontwikkeld worden voor het uitbreiden van bestaande woonconcentraties en de planmatige ontwikkeling van nieuwe woon-, werk- en recreatiefaciliteiten, en de daarbij behorende infrastructuur.
  - Een belangrijke randvoorwaarde is ordening van de klein- goudmijnbouw.
- D. Agrarische productie
- De agrarische sector moet ontwikkeld worden als strategie voor productiviteitsbevordering, voedselzekerheid, en duurzame benutting van natuurlijke hulpbronnen.

- E. Verhoging van de effectieve bestuurbaarheid
- Efficiënte bestuursvoering gericht op de ontwikkeling van het aanwezige menselijke en natuurlijk potentieel maakt deel uit van een gesystematiseerde ontwikkeling van het achterland.
  - De instelling en de operationalisering van bestuurs- en dienstencentra zal voortgezet worden.
  - De toegankelijkheid tot overheidsdiensten en –handelen zullen worden versterkt en uitgebreid.
- F. Het ontwikkelen en stimuleren van ondernemerschap onder de binnenlandse bevolking.

VIII.5. MILIEU

1. Inleiding

Milieu is een cross-cutting issue, die onvoorwaardelijk in elk plan en elk programma van welk beleidsgebied dan ook moet worden opgenomen.

De mens is onderdeel van het milieu, de mens is beheerder van de schepping, en dient voor zijn eigen voortbestaan zorg te dragen voor een leefbaar milieu, voor mens, dier, plant en alle andere organismen.

2. De huidige situatie

- Internationaal
Klimaatverandering, ozon depletion en vermindering CO₂ opslag vanwege wereldwijde ontbossing.
- Nationaal
Afvval verwerking, ontbossing, illegale mijnbouw met grote milieu schade, overmatig pesticide- en herbicide gebruik in de landbouw en onderhoud van bermen.
- Algemeen
Vervuiling van bodem, water en lucht.

3. Traject van herstel

Een goed beheer van het milieu leidt tot duurzame ontwikkeling; immers milieu-/natuurbeheer is niet tegenstrijdig met economische ontwikkeling.

Een juist beheer versterkt de duurzame (langere en voordeligere) ontwikkeling van land en volk, zowel nationaal als mondiaal.

De NPS is voor duurzame ontwikkeling in harmonie met het milieu, en ze staat een groene ontwikkeling voor. Dit houdt in dat wij ecologisch op een verantwoorde manier moeten leven, wonen en werken.

4. Maatregelen

ALGEMEEN

1. Intensiteit van voorlichting op verschillend niveau (voor beleidsmakers, het gewone publiek, bedrijven etc.) verhogen.
2. Participatie in de nodige internationale organisaties.
3. Een duidelijk c.q. strategisch beleid ontwikkelen om key issues (zie boven) aan te pakken.
4. Versterking van instituten die dit beleid moeten helpen ontwikkelen, uitdragen en implementeren, met deskundigen, infrastructuur, wetgeving e.d.
5. Bevordering en waardering van initiatieven van burgers en niet-gouvernementele organisaties op het gebied van milieubeheer.

SPECIFIEKE MAATREGELEN

a. Internationaal:

- klimaat verandering, ozon depletion en vermindering CO² opslag vanwege wereldwijde ontbossing;
- samenwerking op bilateraal, regionaal en multilateraal niveau intensiveren d.m.v. structurele implementatie van afspraken, overeenkomsten en verdragen, het milieu betreffende;

- initiatieven van personen en instituten om kennis en deskundigheid op het gebied van milieu- en aanverwaante zaken te vergroten, stimuleren, ondersteunen en waarderen.

b. Algemeen:

- vervuiling van bodem, water en lucht;
- consequente implementatie van wetgeving.

c. Nationaal:

- afval scheiding en –verwerking introduceren;
- ontbossing minimaliseren;
- illegale mijnbouw met grote milieuschade een halt toeroepen;
- overmatig pesticide- en herbicide gebruik in de landbouw en bij het onderhoud van bermen minimaliseren;
- consequente implementatie van wetgeving;
- aanneming van de Raamwetgeving Milieu en de consequente implementatie ervan;
- het gebruik van kwik bij de kleinschalige goudwinning terugdringen;
- invoering van een wettelijk verbod op invoer, opslag, transport, en gebruik van kwik door particulieren;

- ontwikkeling en uitvoering van een rehabilitatieplan voor uitgemijnde gebieden;
- afvaardiging van een verbod op het uitvoeren van goudwinningsactiviteiten in de rivieren en het Van Blommenstein stuwmeer;
- doelgroep gerichte milieu-voorlichtingscampagnes in stad en district intensiveren;
- gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw ordenen en monitoren;
- recycling van afval door onder andere het verschaffen van incentieven stimuleren;
- verhoging van de beschermingsstatus van biodiversiteit door reguliere landelijke inventarisaties en bijstelling van wettelijke bepalingen;
- illegale transport van planten en dieren tegengaan;
- bescherming van de nationale (natuurlijke) hulpbronnen o.a. in de goudmijnbouw en de visserijsector.

VIII.6. MEDIA

1. Inleiding

De media, het oog en oor van de samenleving, speelt een heel belangrijke rol bij het voorzien van informatie aan de bevolking. Via radio, televisie en de kranten wordt de samenleving op de hoogte

gehouden van de diverse ontwikkelingen, op allerlei gebied, in zowel Suriname als in de rest van de wereld. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat de verslaggeving objectief is.

2. De huidige situatie

Wij merken dat de media op subtiële wijze onder censuur staat. Mediawerkers die de handelingen van de regering kritisch volgen en verslag doen aan de samenleving, worden bestempeld als staatsvijanden.

Overheidsmedia hebben zich getransformeerd tot propagandamachines van de huidige regering. Ook is er een trend ontwikkeld door de huidige regering om mediawerkers van de particuliere mediahuizen te ronselen, en ze in dienst te nemen bij overheidsmedia.

3. Traject van herstel

Wij leven in een democratische rechtsstaat en persvrijheid is één van de pijlers waarop de democratie rust. Het beleid van de NPS zal zich blijven richten op de garantie van het vrije, ongedwongen, en grondwettelijk recht van vrije meningsuiting, en zal de objectieve berichtgeving blijven stimuleren en waarborgen. In toenemende mate zullen er voorwaarden gesteld worden, maar ook incentieven worden gegeven om de professionaliteit van de media te vergroten.

4. Specifieke maatregelen

- Vergroting van de toegang van mediawerkers tot overheidsorganen.
- Ondersteuning van trainingsactiviteiten voor de pers in binnen en buitenland.
- Stimulering van de samenstelling van een “code of conduct” voor mediawerkers.
- Inschakeling/betrekken van meer ambtenaren van/bij de voorlichting op alle ministeries.
- Bevordering van het gebruik van sociale media voor de informatievoorziening.
- Vergroting van de bescherming van mediawerkers.
- Instelling van een mediaraad die toezicht houdt op de kwaliteit van de media.

VIII.7. ICT

1. Inleiding

ICT-oplossingen, indien op de juiste manier toegepast, kunnen zorgen voor vergroting van succes, efficiëntie en transparantie binnen organisaties, bedrijven en de overheid. Strategisch benutting van ICT mogelijkheden voor de ontwikkeling van ons land is van eminent belang. Vandaar dat de NPS zich op verschillende trajecten zal inzetten om ICT verankerd te krijgen in de Surinaamse samenleving.

2. De huidige situatie

De huidige situatie is:

- gebrek aan kennis;
- slechte ICT-infrastructuur vanwege gebrek aan kennis en kapitaal;
- gebrek aan wetgeving;
- sociale barrières.

3. Traject van herstel

ICT-oplossingen, indien op de juiste manier toegepast, kunnen zorgen voor vergroting van succes, efficiëntie en transparantie binnen organisaties, bedrijven en de overheid.

De NPS zal zich in de komende regeerperiode richten op gebruik van ICT als een ontwikkelings-instrument.

4. Specifieke maatregelen

1. Samenhang brengen in het Overheids ICT-gebeuren.
2. Vergroting van de landelijke toegang tot het internet.
3. Bevordering van computergebruik bij een steeds groter deel van de bevolking.
4. Invoering van een internet-controle beleid voor het beheer van de negatieve kanten van het internetgebruik.
5. ICT training voor de gehele bevolking toegankelijk maken.

6. Ontwikkeling van een curriculum voor ICT-onderwijs op scholen.
7. Gratis beschikbaarheid van internet t.b.v. studenten, opleiding en scholen.
8. Opleiding van ICT-docenten t.b.v. alle onderwijs niveaus.
9. Vernieuwing ICT gerelateerde studies.
10. Een goede ICT-infrastructuur met de juiste beveiliging opzetten.
11. De bevolking bewust maken van de voordelen en nadelen van ICT-oplossingen.
12. Ambtenaren continu scholen op het gebied van ICT, waardoor zij mee kunnen groeien met de versnelde ontwikkelingen binnen de ICT.
13. Aanpassing Wetgeving m.b.t. misbruik ICT (Cybercrime).
14. Nationaal strategisch beleidsplan voor informatietechnologie in het kader van kenniseconomie.
15. Nationaal online platform.
Er moet een cultuuromslag plaatsvinden van papierwerk naar een geautomatiseerd systeem. ICT in dienstverlening integreren.
16. Bureau Informatie Communicatie Technologie opzetten.

VIII.8. VEILIGHEID

1. Inleiding

Veiligheid is een absolute voorwaarde voor nationale ontwikkeling, persoonlijk welbevinden, en de volle beleving van menselijke vrijheid.

De veiligheidsrisico's en de bedreigingen waaraan de samenleving blootgesteld worden, hebben een remmende werking op het maatschappelijk welbevinden, en het ondernemerschap.

De Nationale Partij Suriname kiest voor een stringent, planmatig beleid, en gecoördineerd optreden van de grondwettelijke gewapende machten en veiligheidsinstellingen, waardoor veiligheidsrisico's tot het minimum beperkt worden.

De verantwoordelijkheid ligt zowel bij de overheid, die hierbij een leidende rol vervult, als ook bij alle maatschappelijke groeperingen en personen. Het veiligheidsvraagstuk is van multi-dimensionale aard, en zal dus dienovereenkomstig benaderd moeten worden.

2. Specifieke Maatregelen

VEILIGHEID

Interne Veiligheid

Criminaliteitsvraagstuk

Maatregelen ter bestrijding van de criminaliteit in zijn vele verschijningsvormen zijn:

- formulering en uitvoering van een integraal preventief beleid (ministeries, instituten, NGO's, de samenleving/burgers);
- materiële en institutionele versterking van het KPS;
- continuering van de samenwerking met andere gewapende machten, in het bijzonder met het Nationaal Leger, in verband met ondersteuning bij aangelegenheden betreffende de openbare orde en interne veiligheid;
- opzet van meerdere permanente en semi-permanente politie- en militaire posten in het binnenland;
- intensivering van internationale samenwerking ter bestrijding van drugscriminaliteit, wapenhandel, terrorisme, cyber crime en andere moderne vormen van criminaliteit;
- versterking van het justitieel apparaat;
- vergroting van de zichtbaarheid van de politie in de binnenstad en in de risicogebieden;

- versterking van het opsporingsapparaat en modernisering van het opsporingsbeleid;
- introductie en operationalisering van een nationaal veiligheidsplan;
- verhoging van de fysieke aanwezigheid en mobiliteit van de gewapende machten te land, lucht en water;
- opvoering van grenspatrouilles;
- resocialisatie van gedetineerden;
- instelling van een dienst voor slachtofferhulp.

Verkeersvraagstuk

Om het groot aantal verkeersslachtoffers, alsook het menselijk leed dat hierbij gepaard gaat terug te dringen, zal de NPS de volgende maatregelen treffen:

- verhoging van het toezicht op de naleving van de keuringsvoorschriften;
- controle op het rijgedrag en de formulering van verdere sanctionerende maatregelen;
- intensivering van voorlichtingscampagnes;
- certificering van alle weggebruikers, i.h.b. de gebruikers van gemotoriseerde voertuigen;
- vergroting van het gebruik van moderne technologie voor het ordenen van het verkeer;
- inrichting van wegen naar internationale standaarden;
- verbetering van verkeersmeubilair;

- evaluatie van het wegennet met het oog op de verkeersveiligheid;
- diepgaand onderzoek naar de oorzaak van de vele verkeersongevallen;
- aanbod van slachtoffer hulp.

Brandbeveiliging

De NPS stelt ten aanzien van de brandbeveiliging de volgende concrete maatregelen in het vooruitzicht:

- institutionele versterking van het Korps Brandweer Suriname;
- opvoering van brandpreventie door o.m. de uitvaardiging van brandpreventievoorschriften en voorlichtingscampagnes;
- vergroting van de beschikbaarheid van voldoende bluswater; (Dit geldt zowel voor de opslagcapaciteit in de brandweerwagens als in de beschikbare brandputten.)
- ontwikkeling en uitvoering van een speciaal noodplan, en voorzorgsmaatregelen bij een uitlaande brand in de binnenstad van Paramaribo;
- verkorting van de uitruktijd na een brandalarmmelding.

Rampenbestrijding

Met betrekking tot de aanpak van calamiteiten zal de NPS zorgdragen voor:

- uitbreiding van de uitvoeringscapaciteit en professionaliteit van het Nationaal Coördinatie Centrum voor Rampenbeheersing (NCCR);
- transformatie van het NCCR naar een Nationaal crisisbeheerscentrum, waardoor meerdere aspecten die zich voordoen bij rampen kunnen worden beheerst;
- verzorging van trainingen en alarmscenario's op reguliere basis;
- verbetering van de preventie capaciteit, het early warning system (in het bijzonder bij overstromingen) en de coördinatie van de response bij rampen d.m.v. trainingen, oefeningen en internationale samenwerking;
- opleiding van een noodhulp(verkennings)eenheid bij het Nationaal Leger.

Externe Veiligheid

Defensiebeleid

De defensie-organisatie staat ten dienste van de samenleving. Het Nationaal Leger is een werkmarm van de regering, en zal goed uitgerust moeten zijn om zowel de constitutionele (grondwettelijke) taak als de opgedragen bijzondere taken naar behoren te verrichten.

Daartoe zal er geïnvesteerd worden in faciliteiten, en in de opleiding van militairen voor:

1. de traditionele militaire taak namelijk "bescherming van de territoriale integriteit en

de soevereiniteit tegen buitenlandse gewapende militaire agressie”.

2. de veelzijdige inzetbaarheid van militairen voor bijstandsverlening bij de voorbereiding en uitvoering van projecten in verband met de socio-economische ontwikkeling van Suriname.

Het beleid van de NPS zal specifiek gericht zijn op :

- structurele bijstandsverlening aan de politie i.h.k.v. uitvoering van gezamenlijke patrouilles;
- verbetering van fysieke voorzieningen van de defensie organisatie;
- trainingen en opleidingen voor militairen en het burgerpersoneel;
- verdere uitvoering van het HRM-beleid;
- volledige transparantie m.b.t. het bevorderings- en benoemingsbeleid;
- institutionele versterking van het Militair Hospitaal, waaronder ook een structurele samenwerking met het AZP;
- strategische investeringen in de marine in het bijzonder in opleidingen, elektronica, onderhoud en het verschaffen van Go Fast boten, ter waarborging van de veiligheid in de territoriale wateren, de exclusieve economische zone, en de grens- en binnenrivieren;
- institutionele versterking en wettelijke regelingen voor de kustwacht;

- actualisering van de dreigingsanalyses en scenario's in het bijzonder v.w.b. het binnenland;
- uitrusting van meer vaste en semi-permanente posten in het binnenland;
- uitvoering van grenspatrouille;
- uitvoering van het rapport in- en uitstroom van militairen;
- oprichting van een reservistenkorps, als onderdeel van het Nationaal Leger, in het kader van het project Civiele Dienstbaarheid waarbij kansarme jongeren meer (zelf)discipline en vaardigheden wordt bijgebracht; (De civiel-militaire projecten zullen met name door de Genie, het muziekkapel en de sporteenheid van het Nationaal Leger worden uitgedragen.)
- institutionele versterking van de Stichting Nazorg voor ex militairen;
- uitvoering van een gedegen veteranenbeleid.

Samenvattend

IX. Samenvattend

Wanneer wij kijken naar het huidig beleid binnen de diverse sectoren casu quo beleidsgebieden, dan moeten we met een bloedend hart constateren dat wij slechts een poging hebben gewaagd om, gezien de beschikbare informatie en hetgeen wij aanschouwen en ervaren, te anticiperen en te visualiseren welke maatregelen wij mogelijkster zouden moeten treffen om de (deel) sectoren weer gezond te maken.

Als samenleving worden we opgeschrikt door het ene na het andere (financieel) schandaal en de vraag rijst wat nog meer voor onze samenleving verborgen gehouden wordt door de huidige regering.

Wij gaan ervan uit dat pas als u ons mandaat gegeven heeft om te mogen participeren in de komende regering, er een grondige evaluatie gemaakt kan worden van de schade die aangericht is in de afgelopen 10 jaren (2010 – 2020) casu quo van de daadwerkelijke stand van zaken in elke sector.

In elk geval zullen wij, de Nationale Partij Suriname, de nadruk leggen op:

1. Het Onderwijs direct goed aanpakken, en in het bijzonder het beroepsonderwijs op alle niveau's.
2. De financiële sector op orde brengen, en onze munteenheid weer waarde vast maken.
3. De corruptieschandalen laten onderzoeken, en diegenen, die zich ten onrechte verrijkt hebben, naast een door de rechter uitgesproken straf, alles laten terugbetalen.
4. Wetsproducten die niet passen in onze democratische rechtsstaat zo spoedig mogelijk terugdraaien.
5. Het ambtenarenapparaat reorganiseren.
Mensen nuttig inzetten d.m.v. een niet- conventionele aanpak.
6. Wetgeving maken om ongewenste situaties onder alle omstandigheden te voorkomen.
7. Milieuwetgeving aanscherpen, waarbij onder andere het gebruik van kwik geminimaliseerd c.q. verboden wordt.
8. De verkeerssituatie in en naar de binnenstad aanpakken.
Wij verliezen miljoenen surinaamse dollars door de vele files.

9. Goede betaalbare gezondheidszorg garanderen.
10. De economie herstellen.
11. Het ondernemerschap bevorderen.
12. De productie bevorderen.
13. Incentives creëren voor producenten en investeerders.
14. Het buitenlandsbeleid herevalueren.
15. De verdiencapaciteit van ons land vergroten.
16. Het inzetten van ICT-mogelijkheden voor het mede ontwikkelen van zowel het menselijk potentieel, als de diverse andere sectoren in de samenleving.
17. Het construeren en aanpassen van infra-structurele werken naar de huidige en toekomstige behoeften van ons land.
18. Oplossing van het grondenrechtenvraagstuk.

Willen we vertoeven in een goed Suriname, dan.....

***Un' mus' dray anu
pâr' boto
fu
Set' Su baka!***

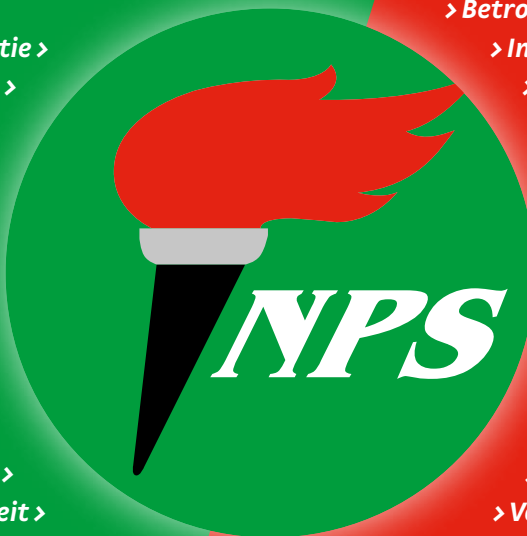
***Daarom
stem ik op
25 mei 2020***

De NPS staat voor

Algemeen

- > Eerlijk en verantwoord leiderschap
- > Betrouwbaarheid
- > Integriteit
- > Respect
- > Discipline
- > Doorzettingsvermogen
- > Daadkracht
- > Inspiratie
- > Creativiteit
- > Inventiviteit
- > Progressiviteit
- > Gedrevenheid
- > Ambitie
- > Innovatie
- > Verandering
- > Een luisterend oor
- > Saamhorigheid
- > Standvastigheid

Democratie >

Onbaatzuchtige dienstbaarheid >

Natievorming >

Vrede en Veiligheid >

Duurzaam toekomst perspectief >

Monetaire stabiliteit >

Duurzame economische groei >

Persurigheid >

Een dak boven het hoofd >

Rust en Stabiliteit >

Gezonde leefwijze >

Uitzetten van de juiste koers >

Verhoging productiviteit >

Exportgerichte Product diversificatie >

Participatie en betrokkenheid van ouderen en jongeren >

Kernwaarden

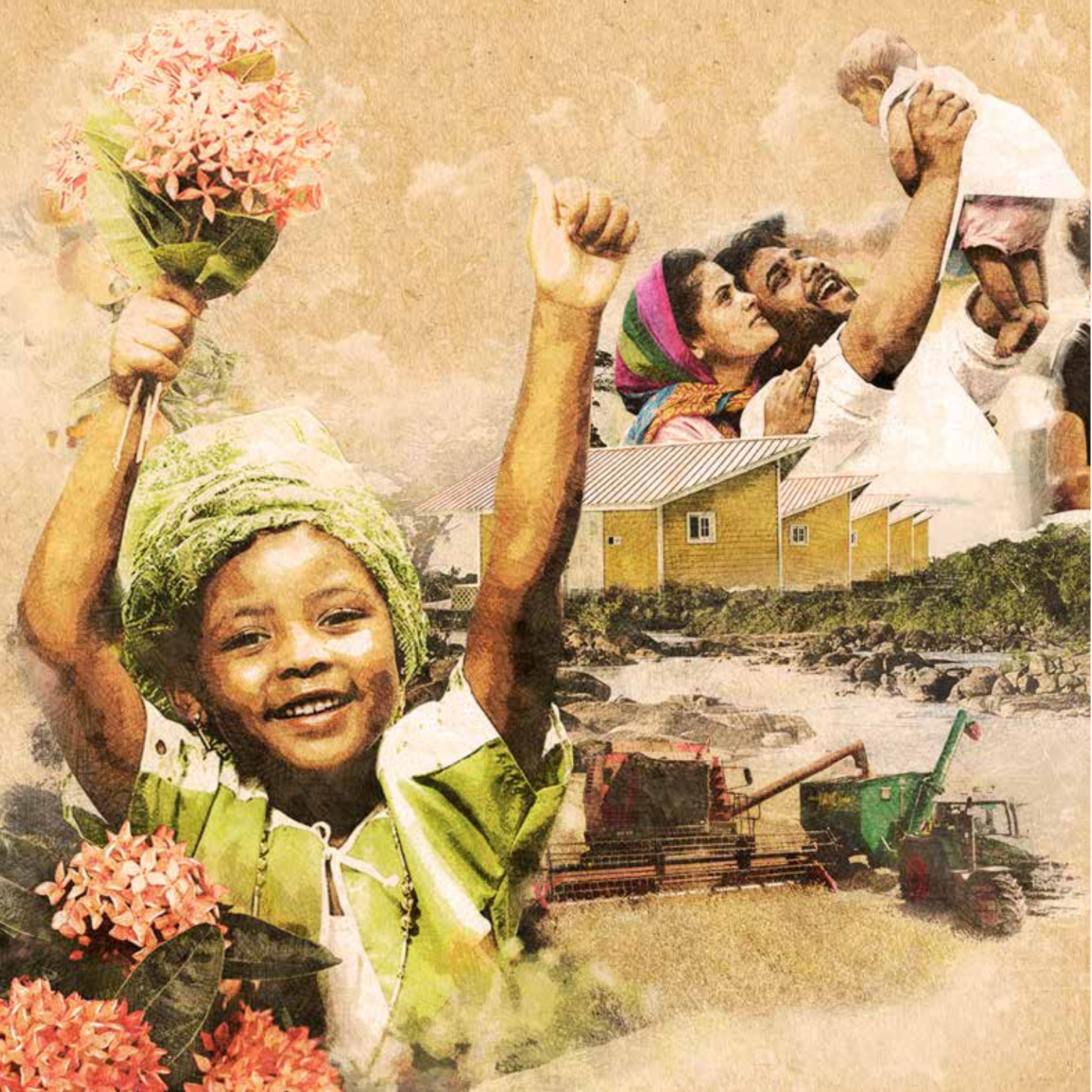
STEMBILJET

Gelieve hieronder het hokje van uw keuze in te kleuren

IK STEM

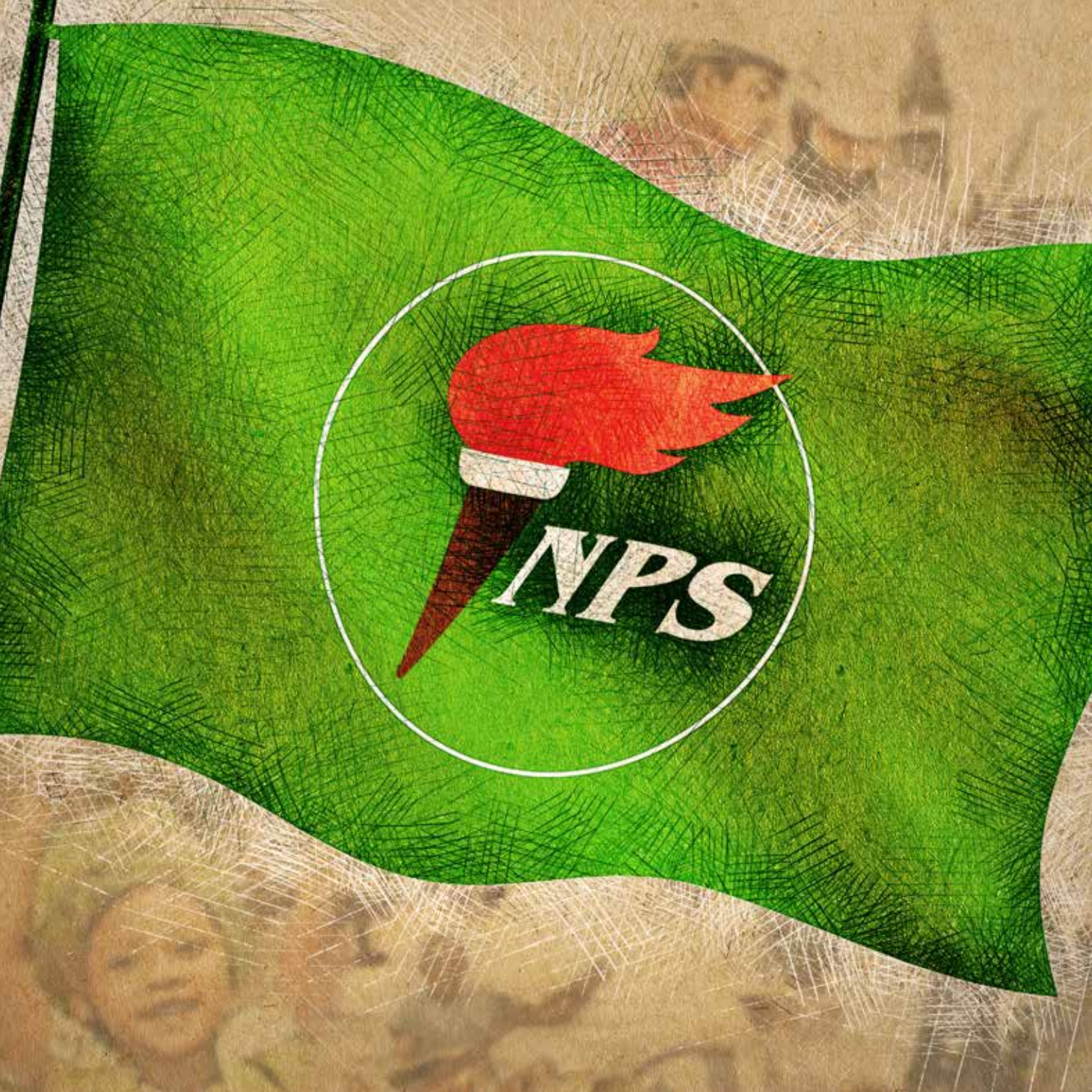
Maak een keus voor:

- ✓ Fatsoenlijk, goed en integer leiderschap
- ✓ Een stabiele economie
- ✓ Een sterke munt
- ✓ Goede gezondheidszorg
- ✓ Goed onderwijs
- ✓ Een fatsoenlijke baan met een goed salaris
- ✓ Goed functionerend en betaalbaar openbaar vervoer
- ✓ Een veilig Suriname

✓ ***Het alternatief...***
Stem NPS

NPS